

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک خپرونه

اووم کال، پنځه اويايمه گڼه د ۱۳۹۲ کال د وږي مياشت

واحد پولی افغانستان افغانی است

د افغانستان بانک خبرتيا!

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې مادې مطابق د افغانستان رایجې پیسې او پولې واحد افغانی دي، له همدې امله د ټولو افغانانو، دولتي او خصوصي ادارو او مؤسسو څخه غوښتل کیږي خو په قرار دادونو، نورو معاملو او په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کار واخلي، ځکه چې افغانی په سیمه کې یوه با ثباته پیسه ده چې ستاسو د اقتصادي برنامو جوړونه په ثبات کې ګټوره تمامیږي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې ګڼې مطالب

داکتر محمد قاسم هاشمزی منحيث عضو شورای عالی...

تسليم دهی تحایف اهدا شده به مشاور امنیت ملی ...

ګام دیگر در راستای بازسازی و نو سازی

بڼه حکومت داری: د استراتیژی د بریالی پلي...

د افغانستان د بانکداری قانون

د افغانستان د تادیاتو سیستم (APS) او د هغې اپتیوې

د بودجې مفهوم او ماهیت

زبان عکس برنده تر از زبان توشتر است

مراجه چیست؟

اخبار اقتصادی جهان

واحد پولی افغانستان افغانی است

چگونه می توان راه های حل اقتصاد بهتر برای ...

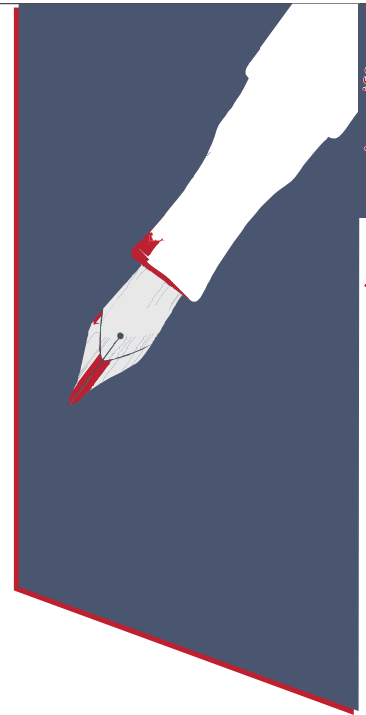
چابهار و نقش براننده آن در تجارت

فساد اقتصادی و چگونگی مبارزه با آن در پروسه...

اهمیت اقتصادی زغال سنگ

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر

می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

سیستم تادیات افغانستان مصون ترین راه برای انتقالات و معاملات پولی

نظام نوین بانکی افغانستان از سال ۱۳۸۲ بدین سو در پرتو قوانین جدید بانکی خدمات مختلف بانکی را یکی پی دیگر ارائه کرده و توانسته است به دستاورد های قابل توجهی در عرصه های مختلف بانکی بخصوص سیستم تادیات دست یابد.

اعتماد و باور مردم به نظام بانکی نوین که از عمر آن بیشتر از یک دهه نمی گذرد، سبب گردیده تا در خدمات و محصولات بانکی کشور روز به روز تنوع و افزایش بعمل آید. بدین منظور تلاش به خرج داده شده است تا جهت فراهم آوری تسهیلات، خدمات جدید و مُدرن بانکی مطابق عصر حاضر به مردم عرضه گردد تا اعتبار شرکاء به این نظام کارا هرچه بیشتر از امروز افزایش یابد.

د افغانستان بانک طبق نیاز و با در نظر داشت ورود سیستم های جدید تادیاتی، سیستم واحد تادیات را در حالی با شرکت BPC هالند امضا و ایجاد می نماید که تعداد کمی از مردم عزیز کشور به خدمات بانکی دسترسی دارند. با ایجاد سیستم

متذکره تادیات که از طریق موبایل و سایر کارت های الکترونیکی صورت میگیرد، زمینه دسترسی ساده انتقالات پول در داخل و خارج از کشور مساعد میگردد که امیدواریم مشکلات مردم ما از ناحیه تادیات و انتقالات مرفوع گردیده و فرصت های انکشاف و توسعه نظام مالی بیشتر از پیش تقویت یابد.

با تأسیس و آغاز کار سیستم ملی تادیات، اشخاص و شرکت ها می توانند تمام انتقالات پولی خود را چون پرداخت مالیات، صرفیه برق و سایر پرداخت ها را از طریق این سیستم به صورت سهل و شفاف و با اطمینان خاطر عاری از هر نوع خطر انجام دهند و بهتر و سهل تر از امروز به خدمات بانکی در همه نقاط کشور دسترسی یابند.

قابل یادآور است که در آغاز، سه بانک این سیستم اشتراکی را پیاده خواهند کرد و بعد امیدواریم تا تمام بانکهای کشور از سیستم فوق استفاده نمایند و خدمات تادیاتی را از این طریق به هموطنان ما در هر گوشه و کنار کشور انجام دهند. ■

داکتر محمد قاسم هاشمزی منحیت عضو شورای عالی د افغانستان بانک تعیین گردید

روز نامه ها به ویژه مجله عدالت ارگان نشراتی وزارت عدلیه به چاپ رسیده است. شورای عالی د افغانستان بانک به حکم ماده ششم قانون د افغانستان بانک عالی ترین مرجع تصمیم گیری و سیاست گذاری در بانک است. مطابق ماده هفتم قانون د افغانستان بانک شورای عالی متشکل از هفت عضو می باشد که وظایف مهم این شورا را طرح سیاست های کلی د افغانستان بانک، نظارت بر اداره و فعالیت های آن و طرح برای همکاری های سالم جهت استحکام هر چه بیشتر سیستم مالی تشکیل داده که این سیاست ها بطور کل در رشد اقتصادی کشور موثر و مفید واقع شده و راه توسعه پایدار و متوازن را هموار می سازد.

بدست آورده است. آموزش های مسلکی را در بخش های تشکیلات قضایی، مبارزه با فساد اداری، فعالیت های محاکم بین المللی جنایی و جهت یابی و رهبری استراتژیک جمعیت افغانی سره میاشت کسب نموده و در وزارت عدلیه در بست های مدیریت عمومی ثبت اسناد و علایم تجارتي و معینیت مسلکی و همچنان مشاوریت مقام وزارت عدلیه ایفای وظیفه نموده است. همچنان از محترم قانونپوه داکتر محمد قاسم هاشمزی رساله های علمی و تخصصی تحت عناوین رویه قضایی افغانستان، رویه قانون اساسی در ممالک اسلامی، قضا در افغانستان، جرایم علیه اموال و تعدادی مقالات علمی در مجلات و

بر اساس پیشنهاد ریاست گل د افغانستان بانک و حکم شماره ۳۶۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ جلالتماب حامد کرزی رییس جمهور اسلامی افغانستان، داکتر محمد قاسم هاشمزی منحیت عضو شورای عالی د افغانستان بانک تعیین شد. محمد قاسم هاشمزی فرزند حاجی شیرعلی در حوت ۱۳۱۸ در ولایت کابل بدینا آمد، تحصیلات عالی خود را در رشته حقوق با اخذ دیپلوم به سویه لیسانس در پوهنتون کابل سال ۱۳۴۳ خورشیدی به پایان رسانیده و سند ماستری خود را در رشته رویه قضایی در سال ۱۹۷۳ میلادی از پوهنتون آکسفورد انگلستان به دست آورد. موصوف دکتورای خود را در رشته حقوق جزا نیز از پوهنتون آکسفورد در سال ۱۹۸۳

تحایف اهدا شده به مشاور امنیت ملی کشور به د افغانستان بانک تحویل داده شد

جمهوری اسلامی افغانستان به خزانة د افغانستان بانک میباشیم که اهدای این تحایف نشاندهنده ارج گذاری به کشور و روحیه از خود گذری به نفع جامعه میباشد. این تحایف در پهلوی اینکه از ارزش والای معنوی برخوردار است، به مثابه بخشی از گنجینه غنی و پر بار تاریخ افغانستان حایز اهمیت میباشد و در خزانة د افغانستان بانک در کنار دیگر تحایف اراکین عالی رتبه دولتی حفظ می گردد." □

بانک تسلیم داده شد تا این تحایف با ارزش در جمله دارایی های دولت جمهوری اسلامی افغانستان در خزانة د افغانستان بانک در پهلوی سایر تحایف تسلیم داده شده حفظ گردد. محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک حین تحویل گیری تحایف گفت: "به سلسله تحایف اهدا شده به مقامات و اراکین عالی رتبه دولت جمهوری افغانستان، اینک شاهد تسلیم گیری تحایف اهدا شده را محترم داکتر رنگین دادفر سپنتا مشاور امنیت ملی

به سلسله تسلیم دهی تحایف اراکین بلند پایه دولت جمهوری اسلامی افغانستان که از جانب سران دول و حکومت خارجی به ایشان اهدا شده است، اینک یک قاب ساعت و یک عدد قلم که از طرف تجار افغان مقیم خارج برای محترم داکتر رنگین دادفر سپنتا مشاور امنیت ملی جمهوری اسلامی افغانستان اهدا گردیده است، توسط محمد فهیم کارگر رییس دفتر مشاور امنیت ملی افغانستان به محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان

گام دیگر در راستای بازسازی و نوسازی

نموده گفت: ولایت تخار با ۱۶ واحد اداری از جمله ولایات بزرگ کشور محسوب میشود که در همه سطوح به بازسازی و نوسازی ادارات مربوط نیاز مبرم دارد که باید ارگانهای مختلف نوسازی و بازی تعمیرات را در اولویت کاری خویش قرار دهند. فعالیت بانکها در این ولایت ضروری است تا مردم به فرهنگ بانکداری و محصولات آن آشنایی حاصل نمایند و داد و ستد و انتقالات پولی خود را از طریق بانکها بصورت مصون و مطمئن انجام دهند. خدمات بانکی در این ولایت بصورت عالی و مطمئن صورت گرفته و مردم در بانکها سپرده گذاری نموده و انتقالات خویش را از همین طریق انجام میدهند. کارمندان بانکها بخصوص نمایندگی د افغانستان بانک در ولایت تخار از تجارب خوب و مُدرن بانکی برخوردار اند که به نمایندگی از ولایت تخار از ایشان سپاس گذاری

الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک، محترم عبداللطیف ابراهیمی مشاور ریاست جمهوری و والی ولایت تخار، محترم رییس عبدالباقی و محترم محمد یونس نمایندگان مردم تخار در پارلمان، تعدادی از آمرین شعبات مختلف د افغانستان بانک، روسای محاکم، امنیت ملی و مستوفی ولایت تخار، آمرین دفاتر ولایت تخار و تعدادی از اهالی آن ولایت اشتراک نموده بودند. ابتدا محترم عبداللطیف ابراهیمی والی تخار پیرامون موضوع صحبت

د افغانستان بانک منیج بانک مرکزی کشور کوشیده است تا در قسمت بازسازی و نوسازی کشور سهم فعال بگیرد که بدین اساس نمایندگی های د افغانستان بانک در ولایات کشور نوسازی، بازسازی و با وسایل و تجهیزات عصری کمپیوتری و سیستم های پیشرفته محاسباتی مجهز گردیده اند. بتاريخ چهارم سنبله سالروان تعمیر جدید نمایندگی د افغانستان بانک ولایت تخار طی محفلی که در تالار آن نمایندگی برگزار گردیده بود، افتتاح شد. در محفلی که به این منظور تدویر گردیده بود، محترم

میکنم.

آقای ابراهیمی به ادامه سخنانش افزود که تعمیر جدید نمایندگی د افغانستان بانک با وسایل و تجهیزات مُدرن اعمار شده است که در سیستم بانکی تسهیلات زیادی را ایجاد خواهد نمود.

متعاقباً محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک پیرامون دستاورد های نظام بانکی افغانستان صحبت نموده گفت: "قبل از سال ۱۳۸۰ سایر بخش های اقتصادی کشور در حالت نهایت بحرانی قرار داشت، همه سکتور های حیاتی کشور در معرض نابودی بودند. سرک ها، تعمیرات و دفاتر همه به خرابه مبدل گردیده بود و همچنان پرسونل فنی و مسلکی وجود نداشت، همینطور سکتور بانکداری افغانستان در حالت نابه سامانی قرار داشت. در تمام د افغانستان بانک صرف دو پایه کمپیوتر کهنه وجود داشت که نسبت نبود اشخاص فنی و مسلکی از آن هم استفاده موثر صورت گرفته نمی توانست، سیستم بانکداری به کشور به شکل ابتدایی و کهنه قرار داشت. در قدم نخست د افغانستان بانک به ظرفیت سازی و در قدم بعدی به بازسازی و نوسازی تعمیرات ضرورت داشت که

یکی را پی دیگر آغاز نمود".

بازسازی در سطح اکمال پرسونل و ارتقای ظرفیت، درک مسؤولیت ها، مجهز ساختن پرسونل با وسایل مُدرن و عصری مانند کمپیوتر و سیستم های محاسبوی بود که بنابر ضرورت در ظرف سه سال ۲۳۰۰ کارمند در داخل و خارج کشور در عرصه بانکداری آموزش داده شد و هنوز هم تعدادی از کارمندان ما تحت آموزش های مسلکی بانکی قرار دارند. انستیتیوت بانکداری و مالی به کمک نهاد های بین المللی و د افغانستان بانک ایجاد گردید که کارمندان سکتور بانکداری و مؤسسات مالی را تحت آموزش قرار میدهد. این انستیتیوت در سطح منطقه عالی ترین مؤسسه تعلیمی میباشد. همچنان از طریق مرکز آموزش کارمندان به مؤسسات

داخلی و خارجی معرفی میگردند که در

این زمینه دستاورد های خوبی داریم. نوسازی و بازسازی نمایندگی های د افغانستان بانک در مرکز و ولایات به صورت مُدرن و اساسی آغاز گردیده و همه به شکل متوالی با وسایل و سیستم های عصری نوسازی و بازسازی گردیده اند که تعداد زیاد از آنها به بهره برداری سپرده شده و یک تعداد دیگر در جریان اعمار و بازسازی قرار دارند.

همچنان در سیستم های محاسبوی د افغانستان بانک تغییرات زیادی به وجود آمده است. در حال حاضر د افغانستان بانک با سیستم سی بی اس که مُدرنترین سیستم محاسبوی است، فعالیت می نماید. نمایندگی های د افغانستان بانک با مرکز توسط این سیستم وصل بوده و از اجرات همه

«

اووم کال، پنځه اويايمه ځڼه د ۱۳۹۲ کال د وری میاشت

تعمیر جدید نمایندگی د افغانستان بانک تخار دارای دوازده اتاق کاری، یک باب سالون کنفرانس، یک باب خزانه داری و دیگر ملحقات می باشد که به شکل اساسی و فنی در دو طبقه توسط یکی از شرکت های ساختمانی اعمار و در ظرف هشت ماه به هزینه حدود بیست و دو ملیون افغانی از بودجه د افغانستان بانک به پایه اکمال رسیده است. □

افغانستان بانک صحبت نمود. محترم الحاج محمد عیسی طراب معاون دوم د افغانستان بانک با هیئت معیتی ایشان از جریان کار تعمیر زون شمال شرق د افغانستان بانک در ولایت کندوز نیز دیدن نموده و جهت بهبود کار به مسؤولین هدايات لازم داده اند. طبق معلومات معاونیت مدیریت عمومی خدمات در امور تعمیرات،

نمایندگی ها در عین زمان مرکز د افغانستان بانک با خبر و آنرا تعقیب میدارد. این سیستم کاملاً محفوظ و مطمئن بوده و بانکهای افغانستان را به بانکهای جهان وصل نموده که بانکداری کشور با استندرد های بین المللی و سیستم های مُدرن جهانی هم سطح گردیده است.

محترم معاون دوم د افغانستان بانک پیرامون ترویج پول افغانی در ولایت تخار گفت که یکی از مسؤولیت های د افغانستان بانک، نشر و مراقبت از بانکوتها، مسکوکات و چلند آن میباشد. خوشبختانه در ولایت تخار داد و ستد با پول افغانی صورت میگیرد که باید در ترویج و حفظ و نگهداشت بیشتر آن تلاش بخرج دهیم. د افغانستان بانک بدین منظور اعلاناتی را جهت آگاهی عامه از طریق تلویزیون ها، رادیوها، فلم های مستند و ... به نشر سپرده است تا این فرهنگ در میان همه هر چه بیشتر رواج یابد.

در اخیر این محفل محترم شفیق الله شفق آمر زون شمال شرق د افغانستان بانک نیز در رابطه به نوسازی و اعمار نمایندگی های مربوط و سایر دستاورد های د

ښه حکومت داري: د استراتیژۍ د بريالي پلي کېدو کلي

"اداري فساد سره مبارزه د حکومت داري ښه والي لپاره زموږ د پاملرنې وړ ګرځيدلی" د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رئیس حامد کرزي د هالنډ په کنفرانس ۱۳۸۸ کې. دا جمله اداري فساد پر وړاندې مبارزه کې د افغانستان حکومت د ټينګې ژمنې او د ښې حکومت داري د ارزښت بيانونکې دی. ښه حکومت داري د هرې برخې، پرمختګ لپاره د افغانستان د ليد لوري، د ځان بسياينې، د پراختيا او سولې او د ټولو نهادونو په شمول د خدماتو د عرضې د کړنو او موخو بنسټ ګڼل کيږي.

ښه والي؛ د فساد ټيټوالي؛ د پوليسو، اردو او قضاء مسلکي کولو؛ مدني ټولنو او رسنيو لپاره د چاپيريال برابرول؛ او د نه منل شوي بشري محدودیت، ښځو او په ټولنه کې د اقليتونو د حقوقو پراختيا ته اشاره کوو. د عوايدو راټولولو او د بودجې د لګښت په برخو کې د افغانستان حکومت غښتلتيا له څو کلونو راهيسې د پام وړ زياتوالي موندلی دی. د افغانستان اراضي (د ځمکې) اداره د جمهوري رياست د عالي مقام د ۱۳۸۸ کال فرمان په بنسټ، اقتصادي او سوداګريزو کړنو لپاره دولتي ځمکو ته د لاسرسی په موخه جوړه شوې ده،

چې کرنې څخه د تر لاسه شوي اقتصاد ملاتړ کوي او د ځمکې اړوند فساد کموي. فساد پر وړاندې مبارزې لپاره څو قوانين لکه: د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې قانون، لويو (سنگينو) جرمونو پر وړاندې د مبارزې قانون، د جزايي اجراتو قانون، د جزاء د کود او د تفتيش قوانين، بيا کتل او تسويد شوي دي. دا ټول د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې د څارنې د عالي ادارې او د څارنې او ارزونې د ګلې کېميټې په جوړولو سره او فساد سره د مبارزې بهير په وروستيو کلونو کې د حقوقي چاپيريال د ښه والي ملاتړ لپاره تر سره

مونږ د ۱۳۸۱ کال راپدېخوا د حکومت، نهادونو، پاليسيو او قوانينو د ارزښتونو د پراختيا او يو والي (يکپارچګۍ) په موخه اوږده لاره شاته پريښي. مونږ د حکومت داري د سيستم د لوړې کچې پرمختګونو څخه د ولس مشرۍ او ولسي جرګې د دوه دورو ټولټاکنو په لار اچولو؛ د عامه نهادونو پرمختيا او مهمو پرمختګونو؛ د عامه مالي مدیریت

اووم کال، پنځه اويایمه مېنه د ۱۳۹۲ کال د وری میاشت

شوي دي. مدني ټولنې هم د اداري فساد پر وړاندې د دولت په کوبښونو کې د ونډې تر څنګ د ارزښتونو په زیاتیدو کې مهم رول لوبولی دی.

دې لاسته راوړنو سره سره، د افغانستان حکومت له زیاتو ستونزو سره لکه: ډاډ له دې، هغه پرمختګونه مو چې درلودلي نېغه په نېغه د لیرد وړ دي او له دې پرمختګونو څخه کولای شو د ټولنې ټولې سطحې له لوړ څخه تر ښکته ګټورې شي. مونږه هغه اړتیا ته چې د ظرفیت او عامه مدیریت د ښه والي او د لاسنه خدماتو وړاندې کولو او په حکومتي نهادونو او محلي (ولایتي) برخو کې د پرمختګ د پراختیا په موخه اوږد مهاله کوبښونه ته احساس کیږي، اعتراف کوو. زموږ د عامه مالي مدیریت سیستم لا تر اوسه د ودې په حال کې ده خو د بودجې لګښت تر اوسه د قناعت وړ نه دی. خصوصي سکتور د هېواد په دننه کې پانګې اچونې لپاره له احتیاط څخه کار اخلي، په ځانګړي توګه د کابل بانک کړکيچ ته په پاملرنې سره چې زموږ د اقتصادي حکومتداری په سیستم کې د ضعف ځانګړی حالت او د بانکداری نظام

پیاوړتیا ته اړتیا او نړیوالو بریالیو تجربو سره سم څارنه په ډاګه کوي. د نړیوالو شریکانو په همغږۍ، به حکومت د بهرنیو منابعو مدیریت او کمکي بودجه د ضایعاتو د ټیټوالي او د هغه د اغیز د زیاتیدو په موخه پیاوړې کړي. په حال اداري فساد، دوامداره اقتصادي ودې لپاره تر ټولو مهم خنډ ګڼل کیږي چې د حکومت مشروعیت زیانمنوي، هم ښاریانو ته د خدماتو د وړاندې کولو څومروالی او څرنګوالی (کیفیت او کمیت) اغیزمنوي او د خلکو او زموږ د پرمختیایي همکارانو اعتماد د دولت د صداقت او ریښتینولۍ په وړاندې تر پوښتنې لاندې راولي. په راتلونکي کلونو کې به مونږ هم خپل امکانات او ځواک د اغیزناکه دولت په جوړیدو متمرکز کوو. دا کار په ځانګړې توګه د اداري فساد پر وړاندې په مبارزه کې د پرمختګ او د قانون حاکمیت په موخه د حقوقي اډانې د جوړولو او د زمینه جوړونکو پالیسیو په شمول؛ د قضایي نهادونو او د سالمې حقوقي اډانې پرمختیا؛ د عامه نهادونو پیاوړتیا او د هغه د پالیسی د جوړونې او د ټولو افغانانو د ژوندانه ښه والي په

موخه د خدماتو د وړاندې کولو ظرفیت؛ د دمکراتیکو سیستمونو یو ټوټه کول او په ملي او محلي کچه د خلکو استازیتوب او د ازادۍ او بشري حقوقو بنسټیزه وده او د ازادو مطبوعاتو په ملاتړ مدني ټولنې رانغاړي.

توکيو کنفرانس ته د تلو په حال کې، حکومت د خپل لنډ مهاله حکومتداری د اوولس شاخصونو پر عملي کولو ژمن دی چې په پنځو برخو وېشل شوی دي:

- ۱- د مدیریت ظرفیت او شفافیت (روڼتیا)
- ۲- اداري فساد سره مبارزه
- ۳- پلان جوړونه او د بودجې اجراء کول
- ۴- د قانون حاکمیت
- ۵- اقتصادي حکومتداری، پرمختګ د هر شاخص په وړاندې د حکومتداری په ضمیمه کې سند سره یو ځای وړاندې شوی دی. سر بېره پر دې په ۱۳۹۳ کال کې د افغانستان حکومت په هکله د مهمو ننگونو په پیژندنې سره حکومت د هغه په ترسره کولو کې د متقابل ځوابونکي اډانې ژمن دی.
- ګډ او بشري مسائل: د جنسیت برابري، نشه یي توکو سره مبارزه، کلهوال

(مهاجرین)، ماین پاکي او چاپیریال ساتنه

ګډ مسائل په لومړیتوب لرونکي ملي برنامو کې، سره تړلي دي. د افغانستان دولت د جنسیت (جنډر) برابري د یوې ګډې موضوع په توګه چې د هېواد له اساسي قانون څخه سرچینه اخلي، منلی ده. د (جنډر) استراتیژي چې د افغانستان د ملي پرمختیا د استراتیژي د پراختیا په ترڅ کې طرح شوی ده، لومړیتوب لرونکي ملي برنامې رانغاړي. په ځانګړې توګه هغه څوک چې بشري پرمختیا سره اړیکه لري، د جنډر د یوې ګډې موضوع په توګه د افغانستان ښځو لپاره ملي کاري پلان په دريو برخو چې عبارت دي له امنیت، حکومتداری او د قانون حاکمیت، بشري حقوق، ټولنیزه او اقتصادي پرمختیا. د جنسیت د برابری پیاوړتیا د جنډر د کاري کمیټې له لارې چې په راس کې یې د ښځو چارو وزارت قرار لري، صورت نیسي. د ښځو چارو وزارت د نورو وزارتونو د ظرفیت لوړولو مسؤلیت لري ترڅو د ښځو او انجونو اړتیاوو ته لاسرسی پیدا شي. د ښځو، ماشومانو، انجونو او کوچنیو قومونو له حقوقو څخه دفاع

(ساتنه) د حکومتداری د اجنډا له لومړیتوبونو څخه ده او د بدلون په لسیزه کې به د اړونده ملي برنامو له لارې تعقیبېږي. نشه یي توکو پر وړاندې مبارزې لپاره د حکومت هڅې هم له اقتصادي پلوه او هم د امنیت له پلوه مهمه دي چې په ځانګړې توګه اداري فساد سره مبارزه کې زمونږ په هڅو او د هېواد په ثبات باندې اغیز لري او د لومړیتوب لرونکي ملي برنامو له لارې، په ځانګړې توګه د کرنې او کلیو پراختیا برنامو ته په همدې موخه لاسرسی صورت نیسي. د معیشت د بدیل پالیسي د مختلفو سکتورونو په منځ کې طرح شوې چې خلکو لپاره مشروع فرصتونه چمتو کوي.

دولت د پرمختیا په برخه کې د فعالو انجورګانو ونډه د پرمختیايي استراتیژي په تطبیق کې مهمه ګڼلې او د کاري اړیکو ښه والي لپاره د لیرد او بدلون په لسیزه کې هڅه کوي. مدني ټولنه د خدماتو په وړاندې کولو کې د دولتي او غیر دولتي برنامو له لارې مهم رول لوبوي. همدا ډول مدني ټولنه خپل نظرونه په ځانګړې توګه په کاري ساحه کې د خلکو د اړتیاوو او خلکو ته د

دولت د پیغامونو د پوهولو په هکله، د دولت د سترګې او غور په توګه کار کولای شي.

تیرو ۱۰ کلونو په ترڅ کې، ۵.۷ ملیونه کډوال افغانستان ته راګرځیدلي چې د افغانستان د وګړو (نفوس) کابو یوه ربع جوړوي او تقریباً دوه ملیونه راجستر شوي کډوال په پاکستان او یو ملیون په ایران کې اوسېږي چې دا په نړۍ کې د کډوالو یوه ستره برخه جوړوي. سربېره پر دې، شاوخوا ۴۰۰۰۰۰ کورني بې ځایه شوي هم په افغانستان کې وجود لري. د هغوي وضعیت، سیمو ته د رضا کارانه راګرځیدو او په افغانستان کې د بیا ټیکو (استقرار) د پیاوړتیا په موخه دوامداره هڅو ته اړتیا لري. د افغانستان دولت د حل لارې له استراتیژي څخه چې د افغان کډوالو د ستونزو د حل په موخه د ایران او پاکستان له دولتونو سره یو ځای ترتیب او د ژنیوا په نړیوال کنفرانس کې د ۱۳۹۱ کال د غويي په ۱۴ نېټه تصویب شوی، استقبال کوي.

افغانستان په ورته وخت کې له جنگ وروسته ننگونو او د معاصرې نړۍ له ننگونو سره مخ دی د ماینونو پاکونه زیاته پاملرنه غواړي. د ماین له شتون

څخه پاکې شوې ځمکې مونږ اړ کوي چې راتلونکي نسلونو لپاره د دوامداره پرمختیا له لارې چاپیریال ساتنه او طبیعي منابع خوندي وساتو. د ځنګلونو د خوندي ساتلو او طبیعي ښکلا لپاره د اوبو او طبیعي منابع ملي برنامه طرحه شوې دی.

لومړیتوب لرونکي ملي برنامې:

په ۱۳۸۷ کال کې د افغانستان د ملي پرمختیا استراتیژی د ملي پرمختیا طرح ترسیم کړه. د ۱۳۸۹ کال د جولای په میاشت کې، په کابل کنفرانس کې، همغږي کوونکي وزارتونو دا پرمختیایي لومړیتوبونه په لومړیتوب لرونکي تطبیقي پلانونو بدل او د لومړیتوب لرونکو ۲۲ ملي برنامو په بڼه یې ترتیب کړل. دا برنامې د دوي د ونډې په بنسټ، دوامداره اقتصاد، د عوایدو تولید، کاري فرصتونو او بشري پرمختیا لپاره ټاکل شوي دي. لومړیتوب لرونکي ملي برنامې زمونږه اوږد مهاله لید لوری د پلان شوي دورو په ګردښت کې اچولو او د تطبیقي ظرفیت او جوړښت جوړولو، د سکتور د اصلاحاتو او د اساسي خدماتو د وړاندې کولو له لارې تر پلي کیدو

لاندې نيسي. دوي د اقتصادي او ټولنيز سکتور د سم ليرد په موخه د ليرد او بدلون د دورو تر منځ د پل په توګه بنسټونه جوړوي. تطبيق به يې په دوره يي بڼه تر بيا کتنې لاندې ونيول شي او د اړتيا وړ اصلاحات به هم په کې راوستل شي ترڅو دوي، مثبتو بدلونونو، راتلونکو ننگونو او د اړتياوو د لمنځه وړلو لپاره سمې لارې ته وهڅول شي. د افغانستان دولت مالي اړتياوې تر پنځ راتلونکي کلونو پورې سلسله بندي کوي ترڅو د ظرفيت لوړوالی او لا پانګې اچونې لپاره زمينې برابرې کړي. په منځني ډول د کلني پرمختيايي بودجې اړتياوې له ۱۳۹۲ کال څخه تر ۱۳۹۹ کاله پورې شاوخوا ۳.۹ مليارده امريکايي ډالرو ته رسيري. د اقتصادي استراتیژی دا طريقه به لومړیتوب لرونکي ملي برنامې نېغه په نېغه د بدلون لسيزې ته وليږدوي او د ليرد په دوره کې به د هغې له شفافه او سم پلي کېدو څخه ډاډ ورکوي. د لومړیتوب لرونکي ملي برنامو تطبيق د خلکو ترمنځ اعتماد زيات کړی چې دا کار د ليرد په پړا کې د خدماتو د وړاندې کولو له کمښت او د سوء استفادې له اغيزې

څخه مخنيوی کوي.

لومړیتوب لرونکي ملي برنامې هم په اقتصادي ودې باندې د دوي د اغيز او ټولو لپاره د ځانګړې ضرورتونو د خوندي ساتلو د اړتيا په اساس په لاندې ډلو وېشل شوي دي:

الف: د ودې تحريکونکې برنامې.

ب: د ودې ملاتړ کوونکي برنامې.

ج: د بنسټيزو خدماتو اړوند برنامې.

د: نورې مهمې برنامې.

په لومړیتوبونو کې د واقع شوي اړتياوو له مخې، اړوند وزارتونه د خپل ملي برنامو اړوند نهادونو محصولات او اجزاوې چې د پرمختګ ملاتړ کوي، مشخص کړي دي. ځينې ملي برنامې داسې محصولات لري چې څو سکتورونه حمايه کوي. حکومت وړانديز کوي چې د خپلې بودجې تمويلونکي په هغو محصولاتو او اجزاوو باندې چې پرمختګ لپاره ځانګړې شوي دي، متمرکز کړي. □

ادامه لری...

جریده بسوی خود کفایسی (دورنمای

استراتیژیک برای دهه تحول)

ژباړه: عين الله عيان

د افغانستان د بانکداری قانون

ممنوعه فعالیتونه

څلور دیرشمه ماده:

(۱) بانک نشي کولای، د عمدۀ یا پرچون پلورنې په سوداګرۍ صنعتي یا تولیدي، د حمل او نقل، کرنې، ماهي ګیزی، کان، ودانیو، بیمې یا په نورو سوداګریزو فعالیتونو کې د عامل، استازي او شریک په توګه، لاس پورې ګرځي، د دې قانون په دري دیرشمه ماده کې درج شوي فعالیتونه لږدي حکم څخه مستثنی دي.

بانک کولای شي د د افغانستان بانک د مخه په لیکلې اجازه تر هغه ځایه چې د غوښتنو (مطالباتو) د ترلاسه کولو لپاره یې لازم دي، په موخته توګه د دغه ډول فعالیتونو سرته رسولو یا په سرته رسولو کې مشارکت ته دوام ورکړي. د د افغانستان بانک واک لري ترڅو د دغه ډول فعالیتونو د سرته رسولو او مشارکت د دوام وروستی موده وټاکي.

احتیاطي ایجابات

پنځه دیرشمه ماده:

(۱) بانک د خپلو شتمنیو، له بیلابیلو شیوې څخه بهر اقلامو او خپلي زېرمه ایزې پانګې د مختلفو ډولونو په هکله د زیان او د ریسک د مدیریت د مختلفو شکلونو او خپلو نورو احتیاطي ایجاباتو د اقل حد او اکثر حد نسبتونه، د د افغانستان بانک له مقرراتو سره په مطابقت کې تنظیموي او هغه مقررات او

کړنلارې چې د دغو نسبتونو په محاسبه کې پکار وړل کېږي تجویزوي. نوموړي مقررات د هغې مودې له تېرېدو وروسته چې بانک ته فرصت ورکړي چې د خپلو شتمنیو او بدیهیو نسبتونه د مقرراتو له حکمونو سره هم غاړې کړي، د انفاذ وړ دي.

(۲) بانک مکلف دی په لاندې مواردو کې د د افغانستان بانک دستورونه په پام کې ونیسي:

۱- د ترلاسه شوو ضمانتونو او ګروپو په شمول د شتمنیو له ارزښت یا د ارزښت له تغیر یا د بانک د دیونو یا بدیهیو په میزان یا په میزان کې له تغیر سره په رابطه کې د لاس رسېدنې وړ وجودو د سرچینو په هکله، د لازمو تدبیرونو نیول. بانک ته اجازه ورکول کېږي چې دغه ایجابات له د افغانستان بانک سره د پولي سپارنو د ساتلو په واسطه چې معادل ارزښت لري، تأمین کړي.

۲- د بانکونو د اعتبار د ټول مبلغ او پانګې اچونې او یا د دې ډول ځانګړو اعتباراتو او پانګو اچونو د اکثر حد د ټاکلو په اړه د لازمو تدبیرونو نیول.

۳- د ټکټانې د نرخ، سر رسید او نورو شروطو چې په مختلفو ډولونو او شکلونو تمویل، اجراء یا ترلاسه کېږي، د هغه مشروطو سپارنو او دیونو په شمول چې په استثنايي اوضاعو او حالاتو کې تجویزېږي،

د نرخ له ټاکلو سره په رابطه کې د لازمو تدبیرونو نیول.

۴- د شتمنیو او نورو تدارکاتو له طبقه بندي او ارزونې سره په رابطه کې د لازمو تدبیرونو نیول.

۵- په لاندې مواردو کې د ممنوعیت او محدودیتونو د شرایطو رعایتول:

- د ترسره شوي اعتبار او پانګې اچونې او منل شوو بدیهی ګانو څه په مشروط یا غیر مشروط صورت، د ډولونو یا شکلونو په هکله.

- د شتمنیو د ټکټانې د نرخ یا د سر رسیدو یا د سر رسید او د دیونو د ټکټانې د نرخ د هم غاړې کولو په هکله.

- د نه خوندي (نه تحفظ) شوي خالص بېلابېل په هکله (تحفظ پدې مفهوم عبارت دی له هغه مالي اقدام څخه چې په بېو کې له تغیراتو څخه د راپیدا شوو خطرونو مخنیوي وکړي)، له بهرنیو اسعارو، ګران بیه فلزاتو او ګرانو (قیمتي) ډبرو، د مبادلې له سندونو او د ټکټانې له نرخ، د ونډو او نورو بهاء لرونکو سندونو، د دمخه پیرودنې د قراردادونو، د معاوضې د موافقه لیکونو، د مستقبلي قرارداد د اختیار قرارداد او په اسعارو پورې د نورو مربوطو مشتقاتو، ونډو، د پور د پاڼو، ګران بیه فلزاتو او ټکټانې د هغو نرخونو چې له یوه خاص نسبت څخه تجاوز وکړي، څخه عبارت دی. □

د افغانستان د تادياتو سيستم (APS) او د هغې اړتياوې

زهير باور د افغانستان د تادياتو سيستم (APS) مشر

افغانستان څه له پاسه ۲۹ ميليونه وگړي لري چې له دې ډلې څخه يوازې څه کم ۳ سلنه خلک، بانکي حساب (اکاونټ) لري. دا کچه قابل د ملاحظې ده چې ولې خلک لېوالتيا نه لري چې بانکي حسابونه ولري. زما په اند لاندې لاملونه بايد له پامه و نه غورځول شي.

۱- د امنيت ستونزې

۲- په بانکي او مالي سيستم کې د خلکو د باور نشتوالی

۳- له بانکي خدماتو او اسانتياو څخه د خبرتيا نشتوالی

۴- د بانکونو تر مينځ د همغږۍ او پييلتوب نشتوالی

دې پورته لاملونو افغانان اړ کړي دي چې په بانکونو کې حسابونه خلاص نه کړي او په بازار کې راکړه ورکړه او د پيسو لېږد او رالېږد په نقدو پيسو تر سره کړي چې د نقدو پيسو يا لاس په لاس پيسو راکړه ورکړه د افغانستان د اقتصاد لپاره يو بله درنه څپېره ده چې دا چاره لاندې تاوانونه لري.

- د پيسو وخت پر وخت چاپول: ځکه پيسې د کاغذ څخه جوړې شوي دي چې د څو ځلو لاس په لاس استعمال وروسته کاغذ له مينځه ځي. نو بيا چاپ لپاره بايد درون لگښت ترسره شي.
- په نقدي يا لاس په لاس ټولنه کې جعلي روپۍ هم په بازار کې تل شتون لري چې خلکو ته مالي تاوانونه اړولي شي.
- په جيب کې د روپيو گځځول هر کس ته د اروايي ستونزو سربېره د مرگ خطر هم

گړزیدلی شي. د دې لپاره چې د نومول شوو ستونزو مخنيوی وشي، د افغانستان د تادياتو سيستم (APS) د افغانستان بانک په مشوره او ملاتړ په ۱۳۸۹ کال کې د بانک ملي افغان، پشتمنی تجارتي بانک او غضنفر بانک له خوا جوړ شو.

د افغانستان د تادياتو د سيستم موخه د بانک او مشتري تر مينځ نېغ په نېغه اړيکي، د بانک او دوکان تر مينځ اړيکي، د هغه الکترونيکي ټوو تر مينځ اړيکي چې د مخابراتي شرکتونو له خوا جوړې شوي دي، د بانکونو د يو بل سره تړل، د افغاني بانکونو د نړيوالو بانکونو سره تړل. لنډه دا چې د پيسو د نقد انتقال، راکړې ورکړې د ستونزو څخه د خلکو خلاصول د پيسو لېږد

رالېږد ته مصؤنيت وربخښل دي. کله چې بانکي او مالي ټولې پروسې د يو بل سره وتړل شي او هېوادوال به هر وخت او هر ځای کې پرته له ستونزو پيسې د بانکي کارت، بانکي اتومات ماشين، موبايل له لارې تاديه کولای او رااخيستلای شي پرته له دې چې نقدې پيسې په جيب کې وگرځوي. که په لنډه توگه ووايم د افغانستان د تادياتو سيستم په مصؤنه توگه د پيسو د اداکولو اسانچاری دی او خلکو ته د دې وړتيا ورکوي چې د نورو نړيوالو بانکونو سره د بانکي کارت له لارې اړيکي برابرې کړي او همدا راز افغاني بانکونه هم د همدغه بانکي کارت له لارې سره وتړي. د افغانستان د تادياتو سيستم يو افغاني کمپنی ده چې د پانگه اچونې د ملاتړ له ادارې (AISA) سره په (D 37351) نومره ثبت ده او بانک ملي افغان، پشتنی تجارتي بانک او غضنفر بانک د

دې کمپنی متأسيسين او فعلي سهامدارن دي. البته ټول هغه بانکونه او مخابراتي شرکتونه چې د افغانستان بانک څخه جواز لري، کولی شي د دې کمپنی د خدماتو څخه برخمن شي. زه د دغه پروژې د يو مشر په توگه خپلو هېوادوالو څخه هيله لرم چې له دغه پروژې څخه ملاتړ وکړي او ځواکمنه يې کړي چې د پيسو د اداکولو او ساتلو په برخه کې د هر ډول ستونزو څخه خلاص شو. □

عطا الله زنگ
د مالي خطراتو مدیریت د
عملیاتي خطراتو د برخی مدیر

د بودجې مفهوم او ماهیت

(Concept and Definition of Budget)

مصارف د تخمینی او اتکل شوو مجموعی عوایدو سره مقایسه او په قرار کې واقع کیږي چې دغه مصارف په یوې معینې دورې معمولاً راتلونکي یو کال کې څرنگه تکافو کړي چې دا بیا د مکلفیت د پرنسیب پر اساس د تطبیق لاندې نیول کیږي.

د بودجې په هکله د نن ورځ مهمه مسئله د ملي اقتصاد سره د بودجې د رابطې څخه ده چې پدې معنا بودجه څه ډول تاثیرات د ملي اقتصاد په برخه کې واردوي چې د دغه تاثیراتو اندازه د دولت د بودجې د حجم سره مستقیمه رابطه لري دا پدې معنا ده په هره اندازه چې د دولت د بودجې اندازه د ملي

ومونده. د بودجې په هکله بې شمیره تعریفونه شوي دي چې:

- د کلاسیکو علماؤ د تعریف له مخې بودجه یو داسې سند څخه عبارت دي چې په هغې کې د دولت مجموعی عواید او مصارف د یوې ټاکلي دورې معمولاً یو کال لپاره اتکل او تصویبېږي.

د بودجې په هکله کاملاً او جامع تعریف چې د یو آلماني عالم فریش نوي مارک له خوا وړاندې شوي او ټولو علماؤ ته د منلو وړ دي عبارت دي له:

- بودجه د یو داسې منظمې طرحې څخه عبارت ده چې په هغې کې د دولت مجموعی پلان شوي

د بودجې کلمه په لغت کې د بکسي یا چرمي بکس څخه اخیستل شوي چې په سلسله واره توګه د Bulga د لاتیني کلمې څخه د انګلیسي د Budget کلمې ته چې په پښتو کې د بودجې په نوم یادېږي راوړسیده.

د بودجې اصطلاح په فرانسه کې د لمړي ځل لپاره په کال ۱۸۱۴ م کې په رسمي ډول د دولت د عوایدو او مصارفو په برخه کې په کار وپورل شوه او وروسته له دې تاریخ څخه په تدریجي توګه د نړۍ په ټولو ملکونو کې شهرت او استعمال ومونده.

بودجه د نن ورځې د موډرنو شکلو سره سم په افغانستان کې د ۱۲۹۸ هـ ش کال څخه راپدې خوا عام رواج

عايد يوه زياته فيصدي په بر کې ونيسي نو په هم هغه اندازه د دې بودجې تاثيرات په ملي اقتصاد زيات او برعکس په هره اندازه چې د دولت بودجه د يو ملک د ملي عايد کمه فيصدي په بر کې ونيسي، نو په هم هغه اندازه د هغې تاثيرات په ملي اقتصاد هم کم وي.

د بوديجې د کسر سياست او د هغې

تاثيرات په اقتصاد کې

Policy of Budget Deficit and its Effect on Economy

د بودجې د کسر مفهوم: کله چې د دولت مصارف د هغه له عوايدو څخه اضافه شي نو ويل کيږي چې د دولت بودجه د کسر سره مواجه ده چې دغه ميزان د عوايدو او مصارفو د ارقامو څخه په اساني سره محاسبه کېدای شي په اقتصاد په عمومي شکل سره د دولت د بودجې کسر د مختلفو دلائلو په واسطه منځته راتلي شي چې ځينې وخت دولت د ملک په اقتصادي فعاليتونو کې د فعال رول لوبولو او د ملک د پرمختگ په خاطر د هېواد د اقتصاد درکو د مخنيوي په خاطر د خپلې پانگې اچونې په مصارفو کې

د دولت له خوا د يو فعال مالي سياست ښکارندوي وکړي.

نو په دغه ځاي کې دولتونه د خپلې بودجې د کسر د منځه وړلو لپاره کوم تدبيرونه نيسي او د تعادل په حالت کې د اقتصاد د ساتلو لپاره له کومو سياستونو څخه استفاده کوي او کومې وظيفې دي چې بايد دولت يې سرته ورسوي په راتلونکي ليکنې کې ذکر کيږي.

د بودجې د کسر د سياست په برخه کې دولت يو نورمي سياست تعقيبوي او کوشش کوي ترڅو د دغه سياست په وسيله اقتصادي حالت داسې تر تاثير لاندې راولي چې د ملک اقتصاد په تيزي سره د بهبود په طرف ميلان پيدا کړي او دغې موخې ته هغه وخت رسيدې

«

زياتوالي راولي چې په دغه وخت کې د دولت بودجه د کسر د سياست سره مخ کيږي چې کوشش کوي د دغه کسر په پايله کې د هېواد اقتصاد د تعادل او توازن حالت ته راوړي.

بعضي اوقات بيله له دې څخه چې دولت د ملک په اقتصادي فعاليتونو کې کوم خاص رول ولوبوي د يو فعال مالي سياست په رامنځته کولو او عملي کولو کې هم د دولت بودجه د کسر سره مخ کيږي چې دغه قسم د بودجې کسر په اقتصاد کې د دولت ضعيف رول ښکارندوي کوي چې دغه کسر د دولت د ضعيف مالي سياست په وجهي رامنځته شوي چې مختلف قسم تاثيرات په اقتصاد باندې لري نو په دې لحاظ د بودجې د کسر رامنځته کيدل په هيڅ صورت کې پدې نه توانيږي چې د

شي چې د يو داسې بحراني اقتصاد په حالت کې قرار ولري چې د مجموعي تقاضا د اندازې په کموالي سره مجموعي عرضه کمه کړي يا د مجموعي تقاضا د کموالي په واسطه نظر مجموعي عرضې ته تشخيص کړاي شي.

دولت د بودجې د سياست د وسایلو د پکاراچولو له لارې په اقتصاد کې مجموعي تقاضا تقويه کوي نو په دغه حالت کې د دولت مصارف بايد تر هغه وخته لوړ لاړشي چې د قرضې د پيسو او يا د خريد د قوت څخه مکمله استفاده وشي او د هغې په واسطه د توليدي امکاناتو څخه کامله استفاده وکړاي شي دغه موخه د يوې بودجې د کسر د سياست په وسيله په دوه طريقو سره منځته راتلي شي.

1. دولت کولي شي چې په عين وخت او حال کې بيله د دې څخه چې خپل مصارف او خاصاً ماليات لوړ کړي. د اضافي مصارفو په حيث په لمړي مرحله کې اضافي پانګي اچوني د نظر لاندې نيول کيري او خاص د دې لپاره د بیکاره خلکو تعداد په کم وخت کې کم کړي شي په خاص ډول د

داسې دولتي پروژو تطبيق او عملي کول چې په ښکاره ډول د متکاثف کار يا ډېر شمير کارگرانو غوښتنه کوي چې له يو خوا ملک پرمختګ او د بلې خوا د خلکو عايد زياتيري او بیکاري ختميري د دې پروژو مثال چې د زياتو کارگرانو غوښتونکي وي عبارت دي له د سرک جوړوني پروژې، د اوبو لګوني پروژې، تعميراتي پروژې، او داسې نور

2. په يو اقتصاد کې د مجموعي تقاضا د لوړولو لپاره بله طريقه د دې څخه عبارت ده چې دولت د مالياتو اندازه راټيټه کړي چې پدې صورت کې د دغه مالي تاديه کونکي دغه امکان پيدا کړي چې دکم شوي مالي په اندازه خپل استهلاکي مصارف لوړ کړي چې په پایله کې د خلکو تقاضا زياته او د هېواد د اقتصاد مجموعي تقاضا زياتيري.

اساسي شرط په دغه حالت کې عبارت د دې څخه دي چې دولت په عين حالت کې خپل مصارف کم نه کړي چې د دولت د مصارفو د کموالي په صورت کې دولت منقبض تاثيرات د

توسعوي تاثيراتو په ضد واردوي چې د مالياتو د کموالي له لارې او د هغې په پایله کې د استهلاکي مصارفو لوړول د ماليه ورکونکو لخوا په اقتصاد باندې توسعوي تاثيرات واردوي.

ادامه لری...

Reference منابع اوسرچيني

- پوهاند عبدالله حقاقي (سياست بوديجه) کابل سال ۱۳۸۱ هـ ش
شاهد عبدالحميد (زري معاشيات) فيصل آباد يونيورسيتي پاکستان ، کال ۲۰۰۲ م
شينواري عبيدالله (لکچر نوټ پوهنځي اقتصاد، پوهنتون ننگرهار، صنف سوم، سال ۱۳۸۶ هـ ش
عارف عبدالقيوم (بوديجه دولتي) و تاثيرات ان در انکشاف اقتصادي) مجله عمومي اجتماعي پوهنتون کابل شماره (۲،۳) سال ۱۳۷۴ هـ ش

Fundamentals of Budget by M. Said Nassir, (Feisal Abad university Pakistan)

B.com part 1 , year 2004

وزارت ماليه (بوديجه ملي افغانستان کابل) سال ۱۳۸۶ هـ ش

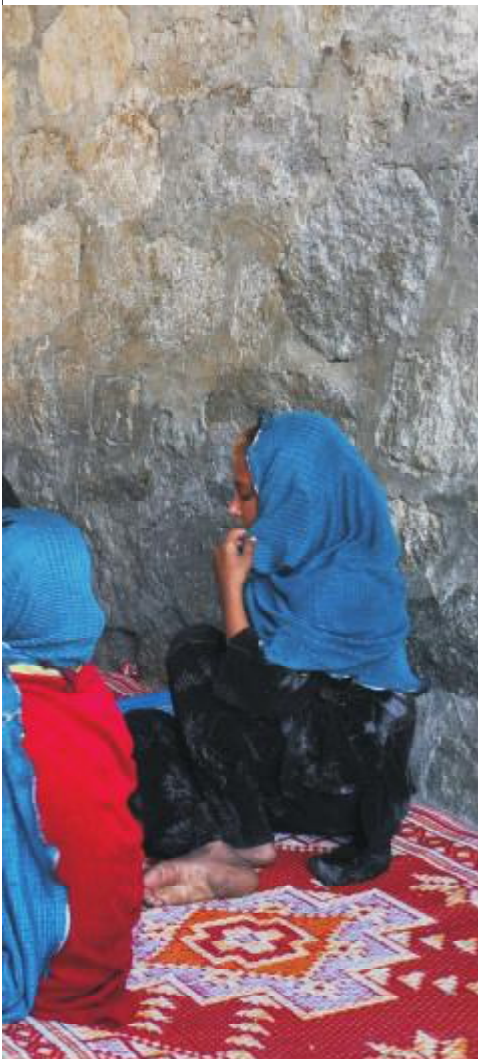
عکس واقعیت عینی یک جامعه را در خود نهفته دارد

وزارت اطلاعات و فرهنگ بخاطر ارجگذاری به مقام شعر، ادب، هنر و هنرمند همه ساله رقابت سالمی را به مناسبت ۲۸ اسد روز استرداد افغانستان بین نویسندگان، شعراء، عکاسان و هنرمندان کشور راه اندازی می نماید که ایشان یکی از آثار خویش را کاندید این رقابت می نمایند. در سالروان هنرمندان از رشته های مختلفی چون: نقاشی، نویسندگی، خطاطی، سینما توگرافی و تیاتر، عکاسی، شعر و ادب و ژورنالیزم سهم گرفته بودند.

نتیجه ارزیابی هیئت متخصص و مسوول روز یکشنبه ۳۱ سنبله سالروان طی محفل با شکوهی در تالار کنفرانسهای بین المللی مطبوعات با اشتراک محترم دکتور سید مخدوم رهین وزیر اطلاعات و فرهنگ، معینان، رؤسای دواير مختلف آن وزارت، هنرمندان و ژورنالیستان اعلام گردید.

اثری عکاسی شده تحت عنوان: (امید آینده سازان) در زیر یک پل در شاهراه کابل - جلال آباد، مربوط محترم زیرک ملیا در میان تعداد کثیر آثار دیگر که توسط عکاسان مشهور به نمایش گذاشته شده بود، منحیث بهترین عکس مقام دوم را از آن خود نمود. محترم زیرک ملیا عکاس چیره دست و فوتو ژورنالیست موفق به این نظر است که: بنیاد و مایه عکس را احساسات تشکیل می دهد و نقش هنر و عکاسی سرایت دادن احساسات انسانی به انسانهای دیگر است. هنر آنگاه آغاز میگردد که احساسی را که خود تجربه کرده است در خود برانگیزد و به دیگران انتقال دهد. یقیناً که این احساسات را عکس از یک نسل به نسل دیگر و از یک انسان به انسان دیگر انتقال می دهد.

عکس برنده تر از زبان نوشتار است.

به عنوان جمله پایانی این مطلب، گفتنی از محترم زیرک ملیا را داریم که میگوید "عکاسان در یک جامعه منحیث چشمان شاهد بوده که نسل های آینده از روی اثرات ایشان، در مورد وضعیت گذشته جامعه قضاوت خواهند نمود". تیم نشراتی د افغانستان بانک ضمن تبریک و تهنیت برای این پیروزی محترم ملیا، فوتوژورنالیست د افغانستان بانک موفقیت های مزید ایشان را در عرصه های مختلف زندگی به ویژه رشته مورد علاقه شان از ایزد متعال استدعا می نماید.

عکاسی هنر است و هنر احساسات و عواطف مشترک بشری را بیان می نماید، نسل ها را به هم پیوند می دهد و محبت را در بین مردم افزایش می دهد، انسان ها را بدون در نظر داشت نژاد، قوم، دین و... با هم متصل و لذت اتحاد و همگرایی را بیان میکند. عکس معرف هویت و تاریخ یک جامعه است. زیرا هر آنچه در عکس تبلور می یابد، واقعیت عینی یک جامعه را در خود نهفته دارد.

دانشمندان عرصه های گوناگون نظریات مختلفی در رابطه به عکس ابراز داشته اند: عده بی به این باور اند که عکاس زبان عام است، عکس شهادت چشم و هوش است و زبان

محمد حلیم ستانکزی
کارمند ارشد مدیریت ریزرف
و سرمایه گذاری عملیات بازار

مرابحه چیست؟

نموده بعد از توافق جانبین قرارداد مرابحه اجراء میشود.

قبل از اسلام مرابحه نیز در میان مردم مروج بود. امام مالک (رحمه الله) در کتاب الموطا (اولین کتاب احادیث حضرت محمد (ص)) در مورد مرابحه نیز بیان داشته است، آلمرغینی (عالم حنفی مذهب) مرابحه را چنین تعریف نموده است: (فروش جنس به قیمت که در آن مصارف فروشنده و فایده تعیین شده در آن گنجانیده شده باشد)، ابن قدامه (عالم حنبلی) مرابحه را اینگونه تشریح نموده است (فروش به هزینه سرمایه با اضافه فایده تعیین شده) مثلاً فروشنده باید بگوید که (این جنس برایم ۱۰۰ افغانی تمام شده و من بر شما با فایده ۱۰ افغانی به فروش میرسانم) در مثال ذکر شده تمام علمای کرام توافق دارند.

مطابق فقه امام مالک (رحمه الله)، مرابحه وقتی تکمیل میشود که جنس و قیمت توافق شده بین جانبین صورت گیرد (مالک، ۱۹۸۵، صفحه ۴۲۴-۴۲۵)، قابل یادآوریست که مطابق فقه امام مالک (رحمه الله) هیچ نوع قرض در مرابحه وجود ندارد. پیروان امام مالک

بانک و یا مؤسسه اعتباری به عنوان فروشنده و یا عرضه کننده تمام مصارف، فایده و ضرر را برای مشتری ارائه میکند که به سه نوع می باشد و قرار ذیل به تشریح آنها می پردازیم:

تولیه قراردادی است که به: تولیه موجب آن، یا م (فروشنده) بانک و سسه اعتباری جنس را بدون اینکه فایده را بدست آورد، به فروش میرساند

وضعیه قراردادی است که به: وضعیه موجب آن، بانک یا م و سسه اعتباری جنس را از قیمت اصلیش به قیمت پایینتر به فروش میرساند.

مرابحه مرابحه قراردادی است که به موجب آن، بانک یا مؤسسه اعتباری به عنوان عرضه کننده، مصارف تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی میرساند و سپس با اضافه نمودن مبلغ فایده به گونه نقدی به اقساط (مساوی و یا غیر مساوی) برای متقاضی به فروش میرساند.

مرابحه از ربح گرفته شده و ربح به معنای بدست آوردن فایده و یا زیادت میباشد. در اصطلاح، فروشنده (بانک یا مؤسسه اعتباری) تمام مصارف به جنس وارد شده و فایده را به متقاضی ذکر

(رحمه الله) مرابحه را با داشتن شروط زیاد خوش ندارند. باید گفت که امام مالک (رحمه الله) و پیروانش مرابحه را حرام قرار نداده اند (الجزیری ۱۹۷۳، صفحه ۵۵۹).

امام شافعی (رحمه الله) در کتاب الأم مفهوم معامله قرض در مرابحه را خوب واضح نموده است و آنرا جواز قانونی داده است.

اهمیت مرابحه

در حقیقت مرابحه برای حالت خاص جواز داده شده است. المرغینی (رحمه الله) درین مورد چنین فرموده است که هدف از مرابحه و تولیه حمایت از اشخاص معصوم که مهارت تجارت را ندارند، می باشد. اشخاصیکه فاقد مهارت در خریداری اجناس هستند، باید به فروشنده که مرابحه معامله میکند رجوع کنند، بخاطریکه در مرابحه صداقت و گفتار اساس مهم آن شمرده

«

هایی که مستقیماً قیمت اصلی جنس را متأثر میسازد. هزینه هایی که بعد از فایده حساب شده واقع می گردد، خدماتی (ترانسپورتی و نگهداری) که توسط شرکت تولیدکننده صورت نمیگیرد، بلکه توسط شرکت فروشنده صورت میگیرد.

۵. فروشنده باید تمام جوانب صحت و نقص جنس و نوعیت پرداخت پول (نقد و وام) را واضح سازد، اگر بانک اسلامی کدام تخفیفی را از طرف عرضه کننده بدست آورد، باید آن تخفیف به مشتری داده شود. ۶. فایده ای که بانک از مشتری بدست می آورد، باید بر اساس توافق جانبین باشد و نمیتوان قیمت تعیین شده در قرارداد را افزایش داد، بالخصوص اگر از طرف عرضه کننده تخفیفی بدست آمده باشد.

۷. وقت و زمان اساس برای قیمت مرابحه شده نمیتواند. قیمت و یا هزینه که توسط فروشنده پرداخت گردیده باید به گونه ارقام (افغانی، دالر، درهم و ...) ذکر گردد.

۸. ارائه معلومات غلط فروشنده در مورد هزینه واقعی، مکتب فکری امام مالک (رحمه الله) و امام حنبل (رض) در این مورد چنین است. اگر معلومات فروشنده در ارتباط جنس غلط ثابت گردد، در آنصورت، مشتری میتواند تمام قرارداد را

گردد.

۳. همچنان، اسناد بدهی نمیتواند که من حیث جنس مرابحه معامله گردد، بخاطریکه اولاً بدهی (وام) را نمیتوان به فروش رساند. تنها در قرارداد حواله انتقال بدهی (وام) صورت می گیرد.

۴. فروشنده باید دقیقاً قیمت اصلی و هزینه اضافی را که بر جنس عاید گردیده برای مشتری واضح بدارد. هزینه اضافی شامل ترانسپورت، مصارف بسته کاری جنس و... که قیمت جنس را بالا میبرد، می باشد. شامل نمودن این مصارف اضافی در قیمت اصلی اساس قیمت مرابحه میباشد. بنابر این لازم است که فروشنده قیمت اصلی و هزینه اضافی را چنین ارائه بدارد (این جنس برایم به این مقدار هزینه تمام گردیده، نه اینکه بگویند که این جنس برایم به قیمت گزاف تمام گردیده است. بعضی علمای فقه در مورد هزینه اضافی (شناخته شده و ناشناخته شده) اختلاف دارند. مذهب حنفی میگوید که فروشنده میتواند تمام هزینه هایی را که بر جنس وارد گردیده باشد در قیمت اصلی جنس شامل کند. مکتب فکری امام مالک (رحمه الله) هزینه ها را در سه گروپ تقسیم نموده است. هزینه

میشود و خرید یک جنس از مرابحه کننده با ازدیاد مبلغ بر قیمت اصلی آن، باع را مطمئن میسازد که همایش هیچ نوع فریب و خطاء صورت نگرفته است. بنابر همین دلیل است که مقصد از مرابحه حمایت و نگهداری باع معصوم (شخصیکه مهارت ندارد) از بهره برداری فروشنده های زیرک میباشد.

قابل یاد آوری است که مرابحه فعلی از مرابحه کلاسیک فرق دارد، مرابحه فعلی توسط بانک ها و یا نهاد های مالی بر اساس معاملات پس پرداخت صورت میگیرد. بعد از توافق اجرای مرابحه، حسابی تحت نام قابل حصول ترتیب میگردد که در آن بدهی باع (فروشنده) نشان داده میشود و با مرور زمان بدهی باع کم میشود.

شروط مهم برای مرابحه:

علاوه بر تمام شروط که برای معاملات عمومی وضع گردیده شامل شروط مرابحه نیز میباشد و بعضی شروط خاص مرابحه طوری ذیل میباشد:

۱. اجناس قابل داد و ستد باید واقعی باشند، ضروری نیست که جنس قابل لمس باشد، بطور مثال حقوق و حق امتیاز جنس نیز میتواند، مرابحه گردد.

۲. در هر نوع مبادله اسعار و یا معاملات بیع الصرف مرابحه صورت نمیگیرد، بخاطریکه اسعار باید همزمان مبادله

فسخ کند، اگر فروشنده تفاوت قیمت واقعی و قیمت بیان شده را نپردازد، زمانی که پرداخته شد، پس داد و ستد شکل معمولی را به خود میگیرد. مکتب فکری امام ابو حنیفه (رحمه الله) حق خیار را به مشتری میدهد و مکتب فکری امام شافعی (رحمه الله) در این مورد دو نظر دارند. که در یک نظر همراه با امام مالک (رحمه الله) و در دیگر همراه با امام ابو حنیفه (رحمه الله) توافق دارد.

فرمایش و یا شیوه خریداری در اصل مرابحه (مرابحه برای فرمایش خرید) معاملات فعلی مرابحه که توسط بانک ها صورت میگیرد نوع از مرابحه برای فرمایش خرید و یا (مرابحه للأمر) (مرابحه لوعده بالشری) یا (بالشری) میباشد. این ترکیبی است که بانک بر اساس تقاضای مشتری، جنس را از شخص سومی خریداری نموده و عین جنس را برای مشتری بر اساس باز پرداخت به فروش میرساند. این نوع مرابحه تقریباً توسط تمام بانک های اسلامی به کار میرود و همچنان بانک انکشافی اسلامی، مرابحه را برای تأمین مالی تجارت خارجی بکار میبرد.

پروسه اجرای مرابحه:

مرابحه برای فرمایش خرید (مرابحه بانکی) در چهار مرحله تکمیل میگردد.

۱. مرحله پیمان

۲. مرحله وکالت

۳. مرحله تصرف

۴. مرحله اجرای مرابحه

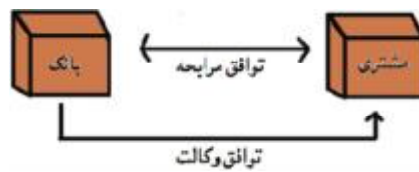
مرحله پیمان:

۱. اولاً مشتری تقاضای ایجاد سهولت مرابحه از بانک را می نماید.

۲. ثانیاً مشتری و بانک توافق نامه دو جانبه که در آن (مدت، سهولت، نوع جنس، فایده، نوع پرداخت، تضمین که توسط مشتری گذاشته میشود و...) را امضاء مینمایند.

۳. ثالثاً مشتری درخواست رسمی را به بانک تسلیم مینماید. درین مرحله بانک از مشتری تقاضای تضمین (هامش جدیدی) را مینماید، تا اگر مشتری در آینده از پیمان خود سرباز زده و تعلل نماید، تمام مصارف را که بانک متقبل گردیده از همان تضمین وصول می نماید.

مرحله وکالت: اکثر اوقات بانک بنابر نداشتن تجارب در شناخت اجناس و

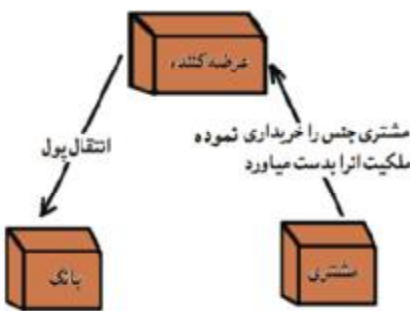

قیمت مناسب برای اجناس، مشتری را بحیث نماینده (وکیل) انتخاب مینماید تا جنس را مطابق مشخصات که در توافق نامه درج شده است، خریداری نماید.

اگر مشتری جنس را قبل از توافق

وکالت خریداری نموده باشد. اصل توافق مرابحه فاسد میگردد.

مرحله تصرف: مشتری به صفت وکیل بانک جنس را از بازار (مارکیت) خریداری مینماید. بانک باید انحصار جنس را به شکل واقعی و یا اختیاری

داشته باشد. البته تمام زیان و خساره که در جریان خریداری جنس توسط مشتری به وجود می آید، بانک مسؤول آن میباشد.

مشتری (وکیل) بانک را از خریداری جنس توسط اسناد (اوراق خرید، ترانسپورت، مالیه، و...) آگاه میسازد و مشتری باید تصدیق نماید که جنس مطابق تقاضای مشتری خریداری شده است. بعداً مشتری از بانک تقاضا مینماید تا پول را برای عرضه کننده پرداخت نماید، سپس بانک نظر به درخواست مشتری پول را برای عرضه کننده پرداخت مینماید.

مرحله اجراء: مشتری به صفت وکیل باید تصدیق نماید که بانک جنس را

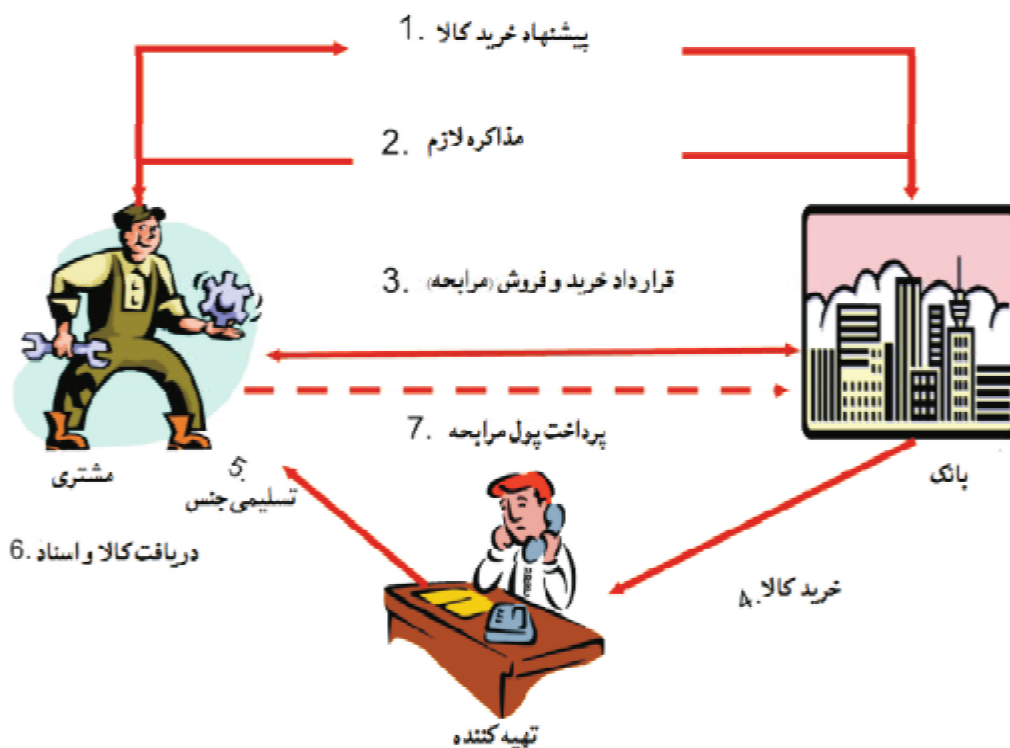
«

- در مرحله اول: بانک و مشتری (خریدار اصلی و وکیل)
- در مرحله دوم: بانک و مشتری (متعهد و متعهد له)
- در مرحله سوم: بانک و عرضه کننده (مشتری و خریدار)
- در مرحله چهارم: بانک و مشتری (فروشنده و خریدار)
- در مرحله چهارم: بانک و مشتری: کریدتور (طلبکار) و دیتور (بدهی کار) □

میتواند در اول و یا مرحله آخر از مشتری اخذ گردد.
 اگر مشتری پول را در وقت معین پرداخت نتوانست، بانک نمیتواند قیمت مرابحه را بلند ببرد، بلکه یک مقدار جرمانه که از طرف بانک بالای مشتری گذاشته میشود، نباید آن را در فایده بانک مبادله کرد بلکه در حساب خیریه گذاشته شود.
 روابط بانک و مشتری در چهار مرحله متذکره:

خریداری نموده و پول به عرضه کننده پرداخت شده است. بعداً مشتری پیشنهاد خرید جنس خریداری شده را از بانک مینماید. مرابحه بدون ایجاب و قبول فاسد میباشد. لازم است که قیمت مرابحه و تاریخ پرداخت آن دقیقاً تعیین گردد. سرانجام اجناس خریداری شده از بانک به مشتری انتقال می یابد.
 بعد از اجرای مرابحه، بانک از مشتری تقاضای تضمین را بخاطر اطمینان وصول قیمت باز پرداخت مینماید. تضمین

مرابحه

بورده اقتصادی هند؛ فیصدی رشد اقتصادی سالروان میلادی برای هندوستان را به اندازه قابل ملاحظه کم پیش‌بینی نموده است

شورای مشورتی اقتصادی نخست وزیر هندوستان فیصدی رشد اقتصادی سال روان مالی برای این کشور را پائین برآورد نموده است.

اکنون آنان توقع دارند که وضعیت اقتصادی در سالروان الی ۵.۳ فیصد رشد کند، در حالیکه حد تعیین شده قبلی رشد اقتصادی ۶.۴ فیصد بود.

پلان جدید رشد اقتصادی با پیش‌بینی های بانک مرکزی هند و سایر اقتصاد دانان یکسان به نظر میرسد.

شورای مشورتی اقتصادی هشدار داده است که حفظ کسر مالی با هدف بودیجوی ۴.۸ درصدی تولیدات ناخالص داخلی میتواند "مشکل ساز" باشد، زیرا کسر مالی در چهار ماه نخست سال روان مالی از همین اکنون به حد ۶۲.۸ فیصدی پلان بودیجوی تمام سال رسیده است.

نگرانی های اسعاری

در چند ماه اخیر رشد اقتصادی هندوستان از اثر عوامل مختلف آسیب دیده است. گفتنی است که این زیان اقتصادی بیشتر از ناحیه سکتورهای معادن و صنعت در این کشور رونما شده است.

مشکلات برخاسته از اسعار نیز لحظه به لحظه روند رشد و بازسازی اقتصادی را به چالش روبرو ساخته و در عین حال نبود اصلاحات ضروری و مهم باعث شده تا سرمایه گذاران خارجی از ورود و سرمایه گذاری درین

کشور با شک و تردید روبرو شوند.

همان قسمیکه سرمایه گذاران خارجی از سرمایه گذاری درین کشور خودداری کرده اند، در ماه های اخیر وضعیت اقتصادی این کشور بدتر شده است.

رکود اقتصادی در هندوستان، این کشور را وادار ساخته تا به دنبال گزینه های دیگری باشد، قسمیکه دلیل اصلی این رکود بازیابی وضعیت اقتصادی در بازار های عمده جهان مانند ایالات متحده امریکا میباشد که هندوستان را منحیث یک انتخاب کم ارزش سرمایه گذاری قرار داده است.

اینکار واحد پولی هندوستان را متضرر ساخته که ارزش آن از ماه می سال روان بدینسو در مقابل دالر امریکایی ۲۰ فیصد پائین آمده است. این روند قیمت واردات به هندوستان را اندک نه بلکه بسیار زیاد بالا برده است چون این کشور از قبل با کسر بالای حساب جاری روبرو بوده است.

کسر حساب جاری زمانی به وقوع می پیوندد که اندازه واردات نسبت به اندازه عواید صادرات بیشتر باشد.

در گزارشی از شورای مشورتی اقتصادی هند آمده است که کاهش شدید ارزش واحد پولی نه تنها تلاش ها در جهت تحت کنترل در آوردن کسر را به مشکل مواجه ساخته، بلکه در راه رشد اقتصادی به مانعی تبدیل شده است.

گزارش می افزاید، مشکلات ناشی از واحد پولی روند بازسازی و رشد اقتصادی را به گونه دوامدار مختل ساخته است. □

په ایران کې پرسوب (تورم) په سلو کې ۴۰ ته ورسید

د ایران مرکزي بانک راپور ورکړی چې د زمري په میاشت کې پرسوب ۳۹ سلنې ته رسیدلی دی چې د تیر کال ورته دورې په پرتله ۱۵.۵ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. دا په داسې حال کې ده چې تیر کال د زمري په میاشت کې د پرسوب نرخ ۲۳.۵ سلنه ؤ.

د دې راپور په بنسټ، د ایران په ښاري سیمو کې د توکو او لگښتي خدماتو د یو شاخص د کال په اساس په ۱۳۹۰ کال کې ۱۰۰ - د ۱۳۹۲ کال په زمري کې (۱۷۳.۷) سلنې ته رسیدلی دی په همدې ترتیب یوازې په دوو کلونو کې، یې کابو دوه برابره شوي دي.

د ایران جمهور رئیس حسن روحاني، د وري په ۱۳ نېټه د خبريالانو په غونډه کې په خپلو خبرو کې وویل چې د ایران اقتصاد د پرسوب له رکود څخه رنځ وړي او ټینګار یې وکړ چې "له بده مرغه د شمېرنې د مرکز او مرکزي بانک د راپورونو په بنسټ، د هېواد اقتصادي وده په ۹۱ کال کې منفي وده ده"

د ایران یو کلن پرسوب (تورم) (له زمري ۹۱ څخه تر زمري

۹۲)

۲۳.۵	زمري
۲۴	وري
۲۴.۹	تله

۲۶.۱	لړم
۲۷.۴	لیندی
۲۸.۷	مرغومي
۲۹.۸	سلواغه
۳۱.۵	کب
۳۲.۳	وری
۳۴	غویی
۳۵.۹	غبرگولی
۳۷.۵	جنگاښ
۳۹	زمري

منبع: د ایران مرکزي بانک

کار پوهانو، د دې وضعیت لامل، د هېواد ډېر پراختیا نه موندونکی جوړښت او اقتصادي اړیکې، د نظام په سیاستونو کې د اقتصادي مسائلو لومړیتوب نه درلودل او د کورنیو او بهرنیو سیاسي کړکېچونو دوام په ګوته کړی او دا عوامل یې د ایران له پراخه اقتصادي امکاناتو څخه د ګټې اخیستنې تر څنګ د پام وړ مالي او انساني منابعو په شمول ودې او پراختیا لپاره خنډونه ګڼلي دي.

د ښاغلي روحاني په وینا اوس مهال ایران د منفي ودې له امله په "رکود" کې دی او "کله چې کوم هېواد له رکود سره مخ کیږي تر ټولو ښه اقتصادي د حل لاره یې پرمختیا لپاره د پیسو د تزریق په معنی د انبساطي اقداماتو ترسره کول دي".

په دولت کې د حسن روحاني د کار له پیل څخه یو کال تیریري او د دولت چارواکي یې وایي

څنګ د بیکارۍ د زیاتوالي او د اساسي توکو په برخه کې د پام وړ کمښتونو د را منځ ته کیدو ښکارندوی دی.

ښاغلي روحاني ویلي دي چې "د وروستیو اعلان شویو شمېرو په بنسټ په ټول هېواد کې ۱۲.۵ سلنه بېکاري شتون لري چې بې له شکه سني دورې لپاره ۱۹ څخه تر ۳۴ کلونو پورې دا شمېره ډېره لوړه ده".

د ایران د اسلامي جمهوري دولت د اقتصادي او سیاسي جوړښتي ستونزو سر بېره چې د رکود د زیاتیدو او پرسوب دوام لپاره یې زمينې برابرې کړي دي، نړیوال بندیزونه چې د نفتو د صادراتو د محدودیدو ترڅنګ یې په بانکي مبادلو کې په ځانګړي توګه د اسعاري عوایدو د تر لاسه کولو په برخه کې خنډونه راولاړ کړي دي. □

واحد پولی افغانستان افغانی است

است، همچنان محلات و جاهای دینی داعیه خالص و ناب مذهبی بودن را بیان میکنند. پول به علت اینکه همه مردم از آن استفاده میکنند، میتواند وسیله خوب برای آشنایی مردم با ارزش های اجتماعی، فرهنگی و غیره موضوعات ملی کشور باشد، پس باید نظر به با ثبات بودن پول افغانی و کیفیت آن متوجه نحوه استفاده درست از پول ملی خود باشیم، پاکی آنرا حفظ و در داد و ستد اقتصادی از آن استفاده نماییم و متوجه باشیم که پول ملی خود را منحیث هویت ملی خود و مطابق قانون د افغانستان بانک بنام "افغانی" یاد نماییم.

□

کشور پول رایج و واحد پولی افغانستان "افغانی" است. پول ملی هر کشور یکی از نشانه های هویت اجتماعی، فرهنگی و در عین حال یک ابزار مادی مبادله است و از چشم انداز دیگر حیثیت معنوی را دارا میباشد. نماها، آبدات تاریخی، نشانه های ملی، خوشه گندم، عکس قهرمانان و غیره علایمی اند که فرهنگی بودن پول را بارور ساخته و دال بر متمدن بودن هویت پول هستند؛ مثلاً عکس قهرمانان نمادی از شخصیت های هستند که برای رفاه جامعه، آزادی و استقلالیت مردم شان ایثارگری نموده اند، خوشه گندم نشانه ی توجه به رزق حلال، کشت و زراعت

فرهاد نبی متقی، مسؤول میز مساعدت، مدیریت عمومی تکنالوژی معلوماتی

قسمیکه دیده می شود نزد عده از مردم اعم از کسبه کاران، تجار و حتی در بعضی از رسانه های اطلاعات جمعی کشور موضوع شناسایی هویت پول افغانی نادیده گرفته میشود که حتی دانسته یا نادانسته به پول افغانی ما "روپیه" اطلاق میگردد؛ در حالیکه مطابق به ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک منحیث بانک مرکزی

چگونه می توان راه های حل اقتصاد بهتر برای افغانستان را دریافت کرد

تهیه و ترتیب کننده
مهرداد حیدریان
تحلیلگر بودجه آمریت عمومی مالی
دافغانستان بانک

افغانستان یکی از جمله کشور هایست که طی سه دهه اخیر، جنگ های خانه مانسوز داخلی را تجربه کرده و نتوانسته از یک اقتصاد خوب بهره مند شود. شرایط جنگی، نا امنی، مسایل سیاسی میان کشور های همسایه نیز از جمله شاخص های اند که در رابطه به آشفستگی اقتصادی افغانستان نقش منفی داشته است.

مفهوم و اهمیت استقلال اقتصادی در یک جامعه و یا فرا تر از آن در یک کشور به معنی قدرت تولید بیشتر و حاکمیت مستحکم بالای بازار های داخلی و خارجی است. در حقیقت هیچ کس مدعی این «

نسبت که تابع کشور دیگر و یا تحت سلطه خارجی ها باشند. اما اینرا باید بدانیم که اگر کشوری دارای استقلال اقتصادی نباشد و برای خودش تصمیم نگیرد به هیچ جای نرسیده و حتی اگر دارای استعداد و منابع انسانی هم باشد.

برای رفع مشکلات اقتصادی باید در نخستین گام ظرفیت های داخلی کشور را تحت مطالعه قرار داد که کشور ما به چه اندازه ظرفیت تولیدی داشته و چه اندازه توانسته که قدرت تولیدی را رشد بدهد.

طرح های متعدد در مورد راه های حل اقتصاد بهتر برای افغانستان موجود است که می توان هر یک را به طور خلاصه چنین برشمرد:

۱: قانون حکومت دارای: قانون در یک جامعه بدون شک یکی از شاخص های برجسته برای نظم و رشد اقتصادی به حساب می آید. به هر اندازه بی که قدرت حکمفرمایی قوانین در یک جامعه مستحکم و حاکم باشد، به همان اندازه امکانات رشد اقتصادی از طریق سرمایه گذاری فراهم می گردد. چون سرمایه گزار احساس امنیت جانی و مالی نموده و می تواند توسط دارایی های خود دولت را همکاری و همراهی نماید و مشکلات حقوقی و اقتصادی را تحت شرایط عادلانه حل و فصل نماید. اما در افغانستان یکی از

دلایل عمده که باعث کاهش سرمایه گذاری شده و زمینه فرار سرمایه ها را در کشور عزیز ما افغانستان ایجاد می نماید، عدم تطبیق قوانین در سایر امور بوده که بدون شک زور سالاری و ناامنی نیز در این مبحث شامل می شود که خود در رابطه به روند تولید داخلی، سطح اشتغال زایی و رشد صنایع نوزاد صدمه شدید را وارد می نماید. پس باید دولت در بهبود تولیدات داخلی از راه های حاکمیت قانون و توسعه دموکراسی به مفهوم صحیح آن تلاش نماید.

۲: حمایت دولت از تولیدات داخلی و ایجاد بانک های قرضه دهی: نمونه از تجارب رشد اقتصادی در کشور های توسعه یافته بیان از نظارت و حمایت دولت ها از سکتور های تولیدی در داخل کشور ها دارد، به مفهوم دیگر تجارب دست یافته از کشور های روبه توسعه و یا توسعه یافته ثابت ساخته که دولت مستقیماً حمایت خود را از سکتور های تولیدی شان اعلان داشته و وقتاً به وقت نظارت و بررسی از امور سکتور های مزبور می نمایند. امروز تجارت لجام گسیخته در افغانستان و همچنان عدم تشویق دولت از صنایع داخلی و عدم بررسی کامل از نظر کمی و کیفی این کشور را به مارکیت کالاهای کم کیفیت استهلاکی و تجملی غیر

ضروری کشورهای همسایه به ویژه پاکستان، ایران، چین نیازمند ساخته و ضربات کمر شکن را بر پیکره صنایع داخلی وارد نموده است.

میوه های افغانستان از بهترین کیفیت برخوردار اند، اما عدم موجودیت ذخیره گاه های معیاری برای نگهداشت آن باعث شده میوه ها به بازار های پاکستان به نرخ کم صادر شود و بعد از پروسس و نگهداشت در سرد خانه ها به قیمت بلند به بازار های جهانی فروخته شود که یک ضربه بزرگ برای رشد اقتصادی و جمعآوری عایدات افغانستان عزیز به شمار می رود. بناً استراتژی مهمی در حال حاضر می تواند میزان تولیدات داخلی را فزونی بخشد. معافیت های مالیاتی برای تولیدات داخلی، معاف ساختن واردات مواد خام مورد ضرورت از اخذ محصول، طرح ریزی پروگرام های سببایی برای سکتور های داخلی و همچنان از بین بردن موانع ترانزیتی که عموماً توسط کشور های همسایه بالای ما تحمیل می شود از جمله بزرگترین راه های حل در رابطه به صادرات و واردات می باشد. بالاخره برای فرهنگ ترویج استفاده از محصولات داخلی می تواند مبارزات را از طریق رسانه ها بر علیه امتعه های خارجی نشر نمود تا هموطنان ما تشویق شده و از صنایع داخلی

برای رفع احتیاجات شان استفاده نمایند. ایجاد بانک های سکتوری از جمله موضوعات مهم بوده که می توان از این طریق راه های حل را برای مرفوع ساختن رشد اقتصادی پیشنهاد نمود، زیرا تدوین چنین بانکها می تواند بسیار مفید تمام شود، اعطای قروض برای سایر صنعت گران و دهاقین باعث شده تا سطح مولدیت در سکتور های نام برده بلند برود که این روند باعث افزایش تولیدات داخلی و عاید ملی می شود.

۳: بلند بردن سطح تعلیم و تربیه: سطح آگاهی جامعه و وجود افراد مسلکی از جمله مواردی اند که توسط کشور های پیشرفته توانسته بازار های جهانی را تسخیر نماید و ذهنیت افراد را در رابطه به تقاضای اجناس تغییر بدهد، حتی باعث تغیر ذوق و سلیقه مستهلکین نیز شده است. پس یکی از راه های حل برای بلند بردن سطح اقتصادی در کشور ما فراهم آوری تسهیلات برای تحصیلات بوده که بسیار مؤثر و مفید تمام می شود. دولت افغانستان باید با اتخاذ تصمیم طویل المدت برای رسیدن به این هدف سرمایه گذاری را از شهر ها آغاز تا به دهات، قراء و قصبات افغانستان به انجام برساند که خود باعث تنویر اذهان عامه شده که در تولید به شکل مستقیم رول کلیدی را انجام خواهند داد و سطح تولیدات را در

داخل بلند خواهند برد و از طرف دیگر باعث اشتغال زایی شده و از فقر و تهیدستی جلوگیری به عمل می آورد.

۴: استفاده مطلوب از منابع داخلی و کمک های جامعه جهانی: امروز تشویش و نگرانی از کاهش سرمایه گذاری های جامعه جهانی در بین مردم موجود است که خود سوال برانگیز می باشد. پروسه خروج عساکر خارجی از افغانستان نیز از جمله شاخص های کاهش دهنده مصارف خارجی ها در داخل افغانستان بشمار میرود. راه های حل برای این معضله را می توان از طریق (۱) جامعه جهانی باید سرمایه گذاری ها را روی یک برنامه تعیین شده به شکل تدریجی کاهش بدهد

(۲) افغانستان باید در کنفرانس های جهانی خواستار سرمایه گذاری در بخشهای زیربنائی و انکشاف پروژه های ملی در طویل المدت شود.

(۳) افغانستان در صدد سرمایه گذاری ها بالای منابع داخلی از جمله بالای معادن، نیزوی کار و سرمایه های افراد و اشخاص سرمایه بر، نماید که همه موارد از جمله منابع داخلی می باشد.

افغانستان از نظر اقتصادی از جمله کشور هایست که در تولید، مزیت نسبی نسبت به سایر کشور ها داشته زیرا داشتن نیروی

کاری جوان، اقلیم مناسب برای زراعت و راه های ترانزیتی همه باعث تولیدات باکیفیت و رساندن آن به وقت معین به بازار های خارجی با قیمت مناسب شده و می تواند افغانستان را به بازار های جهانی نزدیک و نزدیک تر سازد.

۵: تشویق سرمایه گذاری های خارجی: یکی از راه های دیگر برای بیرون رفت از این معضل را می توان از طریق تشویق سرمایه گذاری های خارجی انجام داد. چون میزان درآمد های داخلی بلند خواهد رفت و حتی از جانب دیگر، فناوری های جدید و چگونگی کار برد آنها توسط متخصصین و کارشناسان ورزیده خارجی به داخل کشور صورت خواهد گرفت.

۶: از بین بردن فساد: یکی از پدیده های که باعث تضعیف اقتصاد کشور می شود و در چند سال اخیر گسترده تر شده است و از آنجاییکه فساد گسترده باعث بلند رفتن مصارف تولیدی شده و انگیزه های سرمایه گذاری را در کشور ما فرو کاسته و سرکوب می کند. پس دولت افغانستان با استفاده از راه های مختلف باید فساد را ریشه کن سازد که این روند از یک طرف منافع اجتماعی را در بر خواهد داشت و از طرف دیگر باعث تحکیم وحدت ملی و همچنان رشد و توسعه اقتصادی کشور خواهد شد.

چابهار و نقش براننده آن در تجارت

که هر چه زودتر در قسمت اعمار تأسیسات تجاری بندر مذکور اقدام صورت خواهد گرفت.

تأسیسات گمرکی، بانکها، مؤسسات مالی، مؤسسات ترانسپورتی هوایی و زمینی، وسایل تخلیه و بارگیری برای کشتی ها و وسایل موتوری، تأسیسات صحنی و ... از ضروریات اولیه بندر مذکور بشمار میرود که هر چه زودتر در اعمار آن از جانب سکتورهای ذیربط اقدام می گردد.

بر علاوه تلاش های هند برای گسترش روابط تجارتي و سرمایه گذاری در افغانستان، این کشور بر استفاده از بندر چابهار تأکید نموده است، زیرا مسیر ترانزیت هند از راه پاکستان مشکلات امنیتی را با خود دارد. بندر چابهار بهترین گزینه برای مناسبات نزدیک تجاری بین هند و افغانستان و همچنان مارکیت های کشور های اروپایی محسوب می گردد.

«

در گذشته و حال راه های ترانزیتی از جمله چالش های مهم در مناسبات منطقوی افغانستان بوده که سبب به میان آمدن مشکلات با همسایگان هم گردیده است. افغانستان از نظر راه های ترانزیتی بیشتر با دو کشور همسایه ایران و پاکستان مناسبات تجاری دارد و بیشتر کالاها و محصولات تولیدی افغانستان از راه همین دو کشور به مارکیت های جهانی صادر می گردد. دولت جمهوری اسلامی افغانستان همیشه سعی نموده است تا در پهلوی راه های ترانزیتی موجود، راه های دیگری را هم جهت سهولت و بهبود تجارت خارجی جستجو و فراهم نماید تا مشکلات تجارتي کشور از این رهگذر حل و تجار افغان بتوانند کالا و محصولات داخلی را به خارج صادر و برعکس اجناس و مواد مورد ضرورت کشور را از خارج وارد نمایند.

مردم در گذشته شاهد مسدود شدن راه های ترانزیتی و توقف کالا های تجاری در سایر بندرها بوده که از این رهگذر تجار افغان خساره و ضرر فراوان را متقبل گردیده اند. هر چند افغانستان با کشور های همسایه بخصوص پاکستان در زمینه تجارت و ترانزیت موافقتنامه همکاری های تجارتي و ترانزیتی را امضاء کرده، اما متأسفانه مشکلات ترانزیتی میان دو کشور حل نشده است. به باور مقامات وزارت تجارت و صنایع افغانستان، بندر چابهار از نظر اقتصادی مناسب ترین و ارزان ترین مسیر انتقال کالا های وارداتی و صادراتی افغانستان خواهد بود. همچنان مقامات هندی استفاده از بندر چابهار را مسیر خوب جهت گسترش روابط تجاری بین هر دو کشور خوانده گفته اند

چابهار دارای قدامت تاریخی زیادی
میباشد و در حدود ۳۰۰ متر مربع

سرحد آبی در دریای عمان دارد، این بندر
در حدود ۹۰۰ کیلومتر از بندر
تجارتی کراچی فاصله دارد و نزدیک

ترین راه آبی به بحر هند می باشد.
چابهار در سال ۱۳۵۲ هجری شمسی
طرح و در سال ۱۳۶۲ عملاً به بهره

آغاز نمود. در سال گذشته طی
توافقنامه میان دولت افغانستان و دولت
ایران راه این بندر تجارتي بر روی
تجار کشور ما باز شد و همچنان دولت
ایران در سال گذشته جهت بهبود
تجارت افغانستان ۵۰ هکتار زمین را در
بندر چابهار در اختیار سکتور تجارت
افغانستان قرار داد تا تأسیسات خود را

اعمار نماید. □

بیانی

منابع:

ماهنامه کار شماره ۸۴

روز نامه اصلاح ۹۲/۵/۳۳

www.havairan.com

www.wikipeda.com

مقامات هندی در قسمت توسعه و گسترش بندر چابهار با ایران، افغانستان و کشور
های آسیای میانه توافق نموده اند تا مسیر ترانزیتی از همین بندر، هند را با آسیایی
میانه وصل نمایند.

راه ترانزیتی از مسیر حلقوی افغانستان، جاده زرنج و دلارام به سود کشور های منطقه
به ویژه کشور ما میباشد و بدون شک این بندر بدیل خوبی برای حمل و نقل کالاها
در منطقه خواهد بود. هند زیادتر در تلاش است تا روابط تجاری با افغانستان و کشور
های آسیای میانه توسعه یابد، زیرا تولیدات هندی به وقت و زمان کم به مارکیت
های کشور های تاجکستان، ازبکستان، قزاقستان، قرغزستان، افغانستان و مارکیت
های دور تر مانند روسیه، اوکراین و غیره با استفاده از راه مصون و مطمئن با مصرف
کم میرسد.

کارشناسان به این باور اند که در زمینه حمل و نقل بین المللی، حدود نیمی از حمل
و نقل جهان میان کشور های آسیایی صورت میگیرد. چابهار نقطه عبوری با حجم
همین کالاها خواهد بود که از دروازه ابریشم یعنی چین آغاز میشود و قلب آسیا را
عبور نموده به آسیای جنوب شرقی می پیوندد و بعداً وارد هند شده با پوشش مهم
ترین شهر ها این کشور مانند: کلکته، ناکپور، جایپور، حصیر آباد و کراچی میشود
که در این مسیر بندر چابهار مانند چار راه نقش براننده خواهد داشت.

چابهار در سواحل دریای عمان و بحر هند واقع است که بنا بر موقعیت راهبردی،
نزدیک ترین راه ترانزیتی کشور های آسیایی که محاط به خشکه اند مانند:
افغانستان، ترکمنستان، ازبکستان، تاجکستان، قرغزستان، قزاقستان و ... می باشد و با
در نظر داشت مسئله فوق از اهمیت فراوانی برخوردار است.

چابهار با مساحت ۱۷ هزار هکتار در جنوب شرقی ایران موقعیت دارد و این منطقه
بوسیله حمل و نقل زمینی و هوایی از شمال به کشور های آسیای میانه و افغانستان، از
شرق به پاکستان و از جنوب به بحر هند اتصال می یابد.

فساد اقتصادی و چگونگی مبارزه با آن در پروسه رشد اقتصادی

خارونکی احمد ولید (حیدری) مشاور

ارشد حقوقی د افغانستان بانک

مقدمه:

فساد اداری و مبارزه با آن امروز در بسیاری از کشورهای مختلف جهان به عنوان یک مسئله اساسی مورد توجه قرار گرفته است. مهم ترین علل فساد اقتصادی شامل محدودیت های تجاری، سببایدی صنعتی، کنترل قیمت ها، نرخ های چندگانه ارزی، دستمزدهای پایین در خدمات دولتی، تجاری و ذخایر منابع طبیعی مانند نفت است. فساد اقتصادی سبب کاهش سرمایه گذاری و کندی رشد اقتصادی و در نهایت باعث عدم تحقق اهداف توسعه اقتصادی در کشور

می شود، درآمد های مالیاتی کاهش می یابد و کیفیت زیر ساخت های اقتصادی و خدمات عمومی تنزل پیدا می کنند. اساسی ترین سیاست های مبارزه با فساد اقتصادی و اصلاحات اقتصادی شامل ایجاد نهادهایی بدین منظور، افزایش دستمزدهای بخش عمومی، کاهش اندازه دولت در اقتصاد، حسابرسی مالی دقیق، استقلال رسانه های اطلاعات جمعی، استقلال دستگاه قضایی، مشارکت شهروندان، تمرکز زدایی و اصلاح فرهنگ جامعه است که می تواند در اقتصاد کشور پویایی ایجاد نماید و

در نهایت باعث رشد و شکوفایی در اقتصاد ملی شود. در این مقاله ضمن تاکید زیاد بر مبارزه با فساد اقتصادی در کشور، پیشنهادهای نیز در جهت اصلاحات اقتصادی و برنامه ملی مبارز با فساد برای دست یابی به توسعه اقتصادی ارائه گردیده است.

مصطلحات اساسی:

علل فساد - مبارزه با فساد - اصلاحات اقتصادی - سازمان بین المللی شفافیت - شاخص های فساد و توسعه اقتصادی.

فساد اقتصادی: فساد اقتصادی، امروز به یکی از مشکلات مهم کشورهای در

«

حال توسعه تبدیل گردیده است، عده‌ای بر این عقیده اند که اصولاً راهی برای حل این مشکل وجود ندارد. عده‌ای نیز برآنند که مجازات و تنبیه عاملین فساد تنها راه حل مشکلات مقابله با فساد اقتصادی است. مشکل فساد اقتصادی حل نخواهد شد، مگر آنکه عوامل و ریشه‌های بروز این پدیده زشت را کشف و ریشه کنی این عوامل را برای مقابله با فساد مهیا کرد. در این مقاله ضمن یادآوری عوامل بروز فساد، نقش آزاد سازی اقتصادی و مقررات زدایی در حل مشکل فساد را تشریح می‌نمائیم. هدف اصلی اصلاحات اقتصادی، ایجاد بازارهای رقابتی و برطرف کردن عوامل اغتشاش در قیمت‌ها است. تا از این طریق فضای تیره اقتصادی جای خود را به شفافیت دهد و مؤثریت اقتصادی جای رفتارهای نامعقول، فرصت طلب و غیر موجه را بگیرد. دخالت دولت مهم ترین عامل گل آلود شدن آبی است که استفاده جویان و انحصارگرایان در آن ماهی می‌گیرند.

دخالت دولت در فعالیت‌های اقتصادی باعث می‌شود که دولت در بسیاری از موارد نقش تولیدکننده یا توزیع‌کننده اجناس صنعتی را داشته باشد. پرداخت

تسهیلات بانکی، زمین و مواد اولیه به نرخ دولتی از جمله تسهیلات ارائه شده از سوی دولت به متقاضیان احداث واحدهای صنعتی یا کشاورزی است. هم شهروندان متقاضی کالاها و خدمات و هم کارمندان مسؤول، از فرصت‌هایی که روش توزیع دولتی برای کسب منافع از طریق سوء استفاده ایجاد می‌کند، آگاه هستند. واضح است که هر قدر میزان مداخله دولت در امور تولیدی و توزیعی بیشتر باشد، تقاضا برای فساد نیز بیشتر است.

حضور دولت در فعالیت‌های اقتصادی و صنعتی و سیاست‌های قیمت‌گذاری عامل مهمی در جرایمی مانند ارتشاء به حساب می‌آید. غالباً قیمت فروش یک محصول تولیدی از قیمت بازار آزاد به مراتب پایین‌تر است و این امر باعث افزایش تقاضا نسبت به عرضه خواهد شد. به این دلیل دولت ناچار از بین متقاضیان طبق معیارها، افراد واجد شرایط را انتخاب کند. ارزیابی شرایط متقاضیان و انتخاب افراد واجد شرایط به عهده دستگاه‌های اداری است و به کارمندان مسؤول قدرت زیادی داده و زمینه جهت

ارتشاء فراهم می‌گردد.

چنانچه دولت در فروش کالاهای خود از قیمت‌های تعادلی (قیمتی که با ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضا ایجاد می‌شود) استفاده کند، دیگر انگیزه‌ای برای شهروندان برای متوسل شدن به این روش‌ها وجود ندارد. هنگامی که دولت در مکانیزم بازار اختلال ایجاد کرده و باعث ایجاد صف و بازار سیاه می‌شود، این دخالت‌ها به طور گسترده افزایش فسادهای اقتصادی را به دنبال دارد.

فساد اقتصادی یا مالی چیست؟ فساد

مالی نقض قوانین موجود برای تأمین منافع و سود شخصی است، از فساد غالباً به عنوان یک بیماری شدید نام برده می‌شود. بیماری نظیر سرطان و یا ایدز که بطور بی‌رحمانه از یک سازمان به سازمان دیگر و از یک نهاد به نهاد دیگر سرایت می‌کند، بطوریکه تمام نهادهای موجود را تحلیل برده تا منجر به فروپاشی سیستم سیاسی حاکم شود. رواج فساد مالی به درستی به عنوان یکی از مهمترین موانع در راه پیشرفت‌های موفقیت‌آمیز اقتصادی، برای مثال در کشورهای آسیایی و آفریقایی بر شمرده شده است.

سطح بالای فساد مالی می‌تواند موجب

ناکارآمدی سیاست‌های دولتی شود، تحقیقات موجود نشان می‌دهد که فساد باعث کاهش سرمایه‌گذاری و در نتیجه سبب کاهش رشد اقتصادی خواهد شد. فساد مالی می‌تواند فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و اقتصادی را از شکل مولد آن به طرف سوء استفاده و فعالیت‌های غیرقانونی سوق دهد، فساد مالی می‌تواند موجب پرورش سازمان‌های وحشت‌ناکی مانند مافیا شود، فساد گسترده و فراگیر یکی از نشانه‌های ضعف حاکمیت است و عملکرد ضعیف حاکمیت می‌تواند روند رشد و توسعه اقتصادی را بطرف ویرانی ببرد.

اگر بخواهیم به علل و عوامل رواج فساد مالی اشاره کنیم باید گفت که اقتصاد‌های از بالا هدایت شده یکی از پایه‌های پرورش رشوه‌ستانی و فساد مالی است، تجربه کشورهای جنوب آسیا مؤید آن است. همچنین اگر مدیران قدرت فراوان داشته باشند و در عین حال فقیر باشند، تمایل به فساد مالی تشدید می‌شود. یکی دیگر از علل گسترش فساد خاصیت مسری بودن آن است در تحقیق و بررسی که پارلمان ایتالیا در سال ۱۹۹۳ در باره فساد مالی مافیا انجام داده است،

مشخص شد اعتقاد به این که دیگران هم همین کار را می‌کنند یکی از دلایل مکرر فساد مالی بوده است. رفتار مبتنی بر فساد در بین مقامات بالا تأثیری فراتر از پیامدهای مستقیم ناشی از آن رفتار دارد، لذا سر نخ فساد را باید بین مقامات جستجو کرد.

برای مبارزه با فساد چه می‌توان کرد؟ با اصلاح ساختارهای سازمانی و قوانین این مکان وجود دارد که تعادل بین منافع و اضرار ناشی از رفتار مبتنی بر فساد مالی را جرح و تعدیل کرد، اصلاحات ساختاری در حوزه‌هایی چون مالیات، قوانین معاملات خصوصی و توسعه پروژه‌های زیربنایی تحت مسئولیت دولت، ضروری است. اصلاحات نهادی برای افزایش شفافیت و پاسخگویی بخش دولتی و کمک به سازمان‌های مستقل ضرورت دارد. دولت‌ها باید در راستای ایجاد ساختارهای نهادی مورد نیاز رشد عادلانه تردید نکنند. در چین قدیم به بسیاری از بروکرات‌ها حق نیفتادن به دام رشوه‌ستانی و فساد مالی پرداخته می‌شد که آنرا (یانگ سین) می‌نامیدند تا انگیزه اطاعت از

قانون و سلامت نفس آنان تقویت شود، این اقدام و دیگر اقدامات مشابه ترغیبی می‌تواند کارایی داشته باشد، اما به سختی می‌توان به انگیزه‌های صرف مالی مانع رشد فساد مالی شد فراتر از این، نیاز به تمرکز روی الگوها و ارزش‌های غالب ضرورت دارد. به عبارت دیگر برای درک کامل چالش فساد مالی باید فرضیه‌ای که ارزش‌ها و هنجارها را نادیده می‌گیرد و نتیجه می‌گیرد که صرفاً منافع افراد آنان را به سمت فساد مالی سوق می‌دهد را کنار بگذاریم. وجود نظام‌های شفاف قوانین و مجازات، همراه با اقدامات جدی می‌تواند از جمله ارزش‌هایی باشند که شخص آن را محترم می‌شمارد، احترام به این گونه ارزش‌ها حکم حصری در برابر فساد مالی را دارد. فساد مالی طاعون دیموکراسی است، پس باید قبل از این که شروع شود، متوقف شود. ▣

ادامه دارد...

اقتباس:

سایت انترنتی

ww.Transparency.org

نوشته: داکتر یوسف محنت‌فر

اهمیت اقتصادی زغال سنگ

خالص از زغال سنگ ساخته میشود که این نوع کاربن برای تصفیه آب، سفید سازی شکر، بی رنگ سازی محلول های پاک کننده، استفاده در حفاری چاه نفت، کود کیمیاوی جهت افزایش کیفیت خاک های زراعتی، تولید سیم های کاربید جهت جوشکاری و فلز کاری، ساخت مجسمه ها و ... بکار برده می شود.

از جمله کاربردهای دیگر زغال سنگ تبدیل نمودن آن به سوخت مایع است که درین روش زغال سنگ توسط محلول های اسیدی مانند CaNO_3 تجزیه و مواد سوختی آن به شکل مایع جدا می شود که امکان آلودگی هوا نیز توسط این سوخت جدید به شدت کاهش و مقدار فیصدی مواد آلی سوختنی درین روش افزایش یافته و در نتیجه انرژی بیشتری بدست می آید.

امروز در هواپیما ها از نفت سفید به عنوان مواد سوخت استفاده می شود اما در اثر حرارت زیاد ترکیب نفت سفید تغییر میکند که این مسئله مشکلات فراوانی را برای ماشین و پرزه جات هوا پیما ایجاد مینماید. درین اواخر تحقیقات به اثبات رسانیده که سوخت های تولید شده از زغال سنگ در درجه حرارت زیاد تغییر ننموده، ارزش حرارتی فراوان نیز داشته، امکان دارد که در قرن ۲۱ ازین سوخت در هواپیما ها نیز استفاده شود، در چنین حالت

زغال سنگ یک منبع خوب تولید انرژی، با ارزش حرارتی ۷۰۰۰-۸۰۰۰ کیلو کالوری در جهان بشمار رفته و امروز در زندگی بشریت موارد مصرف فراوان دارد که مهمترین کاربرد آن برای تولید انرژی و صنایع فولاد سازی و سوخت نیرو گاه ها است. در دهه اخیر ۳۸ درصد برق جهان با نیرو گاه های زغال سنگی و حدود ۲۳ درصد انرژی مورد نیاز بشریت در سطح جهان از زغال سنگ بدست آمده و درین اواخر از مواد باقیمانده و غیر سوختی آن در ساخت و تولید قطران و قیر که از آن جهت پوشش لوله های فلزی آب، گاز و نفت جهت جلوگیری از خوردگی و زنگ زدگی نیز استفاده شده و سایر مواد ارزشمند مانند: پروپیلن، اتیلن، اکسلین و تونل از جمله مواد مفید بعد از قطران سازی نیز بدست می آید.

موارد کار برد دیگر زغال سنگ تولید گاز هایدروجن است که در کارخانه های تولید هایدروجن روی زغال سنگ که به حرارت حدود ۱۲۰۰ درجه سانتی گراد گداخته شده، آب می ریزند که در اثر حرارت زیاد زغال سنگ گداخته شده آب مذکور تجزیه شده و با کاربن موجود در زغال سنگ واکنش نشان میدهد که در آنصورت گاز هایدروجن آزاد میشود، این نوع کاربن به شکل پودر و بصورت

معدن زغال سنگ در جهان ارزش استراتژیک پیدا خواهد کرد.

موقعیت معادن زغال سنگ در افغانستان اکثر معادن زغال سنگ افغانستان در قسمت های شمال و غرب کشور موقعیت دارد، از ولایت بدخشان گرفته تا ولایت هرات حد اقل ۹ حوزه بزرگ و ۳۶ حوزه کوچک زغال سنگ موجود است که مقدار آن به صد ها میلیون تن می رسد. با وجود کثرت معادن زغال سنگ در افغانستان تا حال تنها تعداد محدودی از آنها مورد بهره برداری صورت گرفته است که از جمله میتوان از معدن زغال سنگ دره صوف، کرکر، آتش پشته و معدن زغال سنگ سبزک هرات نامبرد.

معدن زغال سنگ دره صوف: معدن زغال سنگ دره صوف در ولایت بلخ که در ۳۰ کیلو متری جنوب و جنوب شرقی آن معدن زغال سنگ (شباشک)، در ۲۰ کیلو متری آن معدن زغال سنگ (دهنه تور) وجود دارد این معدن در ۱۴۰ کیلو متری جنوب مزار شریف و در فاصله ۲۰۰ کیلو متری شهرک صنعتی پلخمری موقعیت داشته، کار استخراج آن در سال ۱۳۵۲ آغاز گردید، این معدن توسط سرک های فرعی صعب العبور جهت حمل و نقل زغال سنگ به پلخمری وصل گردیده، بر اساس مطالعاتی که توسط هیئت سروی زمین شناسی هندی، روی این معدن صورت گرفته نشان دهنده آن است که زغال سنگ این معدن در وقت استخراج به خاک تبدیل می گردد و میتوان از آن در داش های خشت پزی و کوره ذوب آهن استفاده شود، طول زغال سنگ در معدن مذکور به طور اوسط به ۲۵ کیلو متر،

عرض آن ۷ متر و مساحت عمومی آن ۲۰۰ کیلو متر تخمین گردیده است. بر اساس تخمین هیئت زمین شناسی انگلیسی ذخیره تخمینی این معدن به ۱۱/۱۴ میلیون تن و ذخیره تخمین آن به ۶۰ میلیون تن گزارش شده است، در حالیکه هیئت زمین شناسی هندی در سال های ۱۳۴۰ و ۱۳۴۱ آنرا ۱۱/۱۴ میلیون تخمین نموده است.

معدن زغال سنگ کرکر:

معدن زغال سنگ کرکر ولایت بغلان در ۱۵ کیلو متری شمال شرق پلخمری واقع بوده، کار مطالعات آن در سال ۱۳۱۸ تکمیل شد که بعد از دو سال استخراج آن عملاً آغاز گردید. ضخامت اساسی زغال سنگ این معدن از ۳ تا ۷ متر تخمین شده که مساحت ۱۰ کیلو متر را احتوا نموده و ذخیره طبیعی معدن متذکره در حدود ۷/۱۲ میلیون تن تخمین شده است. این معدن در وقت استخراج به خاک تبدیل می گردد، مقدار انرژی حرارتی آن از ۵۶۰۰ تا ۶۵۰۰ کالی در کیلو گرام زمان تخمین گردیده و کار استخراج آن در سال ۱۳۴۱ آغاز گردیده است و از آن در مؤسسات صنعتی و ساختمانی کشور استفاده بعمل می آید.

معدن زغال سنگ آشپشته:

این معدن در ۱۱۰ کیلو متری جنوب شهر پلخمری و در میان نقاط صعب العبور شیر و دره شکاری واقع بوده، ضخامت زغال این معدن بین ۱ الی ۱۰ متر متغیر میباشد، از نگاه ساختمان فیزیکی شباهت به زغال سنگ معدن کرکر داشته و میزان ذخیره این معدن ۵/۱ میلیون تخمین شده که زغال سنگ این معدن بیشتر در مؤسسات صنعتی و ساختمانی

داخل کشور به مصرف می رسد.

معدن زغال سنگ سبزک هرات:

این معدن در ۱۱۰ کیلو متری شرق شهر هرات، در ۲۰ کیلو متری شرق کرخ و در نزدیکی جنوب غرب کوتل سبزک واقع گردیده، تحقیقات روی این معدن در سال ۱۳۵۲ آغاز شد، زغال این معدن براق و درخشنده بوده، نسبت به زغال سنگ کرکر و آتش پشته مقاومت بیشتر دارد.

منابع سنگی و خاک های معدنی افغانستان از جمله موادی اند که قابلیت تحرک اقتصادی بیشتر را در تمامی نقاط کشور دارند، اما بهره برداری ها در ادوار تاریخ کمتر توانسته اثرات و شرایط بهتر معیشت را برای باشندگان نزدیک مناطق آن معادن به وجود آورد.

بناً لازم است تا از قدرت اقتصادی منابع سنگی و خاک کشور با استفاده از سیستم مدیریت محیطی درست خدمات بهتر برای معیشت و ریشه دادن به سکونت پایدار استفاده بعمل آورد. در اکثر ولایات افغانستان توان اقتصادی متکی به فعالیت های دیگر اقتصادی در آنها چندان زیاد نیست، بناً با توجه به توان چشم گیر سنگ و خاک میتوان کانون فعالیت های اقتصادی را درین ولایات تحرک بخشیده و از قابلیت اقتصادی آن برای مشاغل پایدار استفاده نمود. □

عبدالحفیظ شاهین

منبع: درآمدی بر جغرافیای طبیعی

افغانستان / محمد عظیم عظیمی

www.civilica.com

www.magiran.com

اطلاعیه د افغانستان بانک!

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بناً از عموم افغانها، دواير و مؤسسات دولتی و خصوصی آرزومندیم تا در قرار داد ها و سایر معاملات و داد و ستد های اقتصادی، پول افغانی را ترجیح دهند، چون افغانی از با ثبات ترین پول های منطقه بوده که در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی تان مثمر واقع می شود.

BanK

Da Afghanistan Bank, Publication
Issue 75 Seventh Year, September 2013

د ټولو افغانانو څخه غوښتل کېږي خو په اقتصادي راکړو او ورکړو کې
له افغانیو کار واخلي، ځکه چې افغانی په سیمه کې یوه با ثباته پیسه ده
چې ستاسو د اقتصادي برنامو جوړونه په ثبات کې ګټوره تمامېږي.

